

Проект „Фантастично читалище“

Сборник от научно-фантастични произведения

Списание „Космос“

1986 г.

София, 2013

Библиография

[Археологическа находка](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Ярослав Вайс. Преведе от чешки Ясен Иванчев. Списание „Космос“, брой 2 от 1986 г.

[Девет минути](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Генрих Алтов. Списание „Космос“, брой 3 от 1986 г.

[Пеперуда над поляната](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Владимир Михайлов. Списание „Космос“, брой 5 от 1986 г.

[Да сънуваш, че летиш](#)

Фантастична шега. Автор А. Азимов. Преведе от английски Григор Б. Попхристов. Списание „Космос“, брой 6 от 1986 г.

[Щафетата](#)

Фантастичен разказ. Автор Михаил Шаламов. Списание „Космос“, брой 8 от 1986 г.

Археологическа находка

Научно-фантастичен разказ

Ярослав Вайс

– Яро, чакат те – изписука секретарката Миша, преди още да съм затворил вратата зад себе си. – Не може да не си забелязал господина в коридора!

Коридорът или широкото преддверие на нашата редакция няма прозорци и едва мъждукащите лампи не могат да го осветят, така че там цари вечен полумрак, който до голяма степен напомня навъсена полярна нощ. Всеки с моя опит – вече четири години аз идвам тук по пет пъти седмично – ще прескочи като на шега необозначеното стъпало. Непосредствено след вратата с надпис „Пионерска седмица“ и колкото се може по-бързо ще нахълта през една врата, и ето го в нашата редакция.

А който идва за пръв път, обикновено почуква скромно на първата му попаднала в полумрака врата. Вратата на мъжката тоалетна. В повечето случаи на почукването не отговаря никой. След това посетителят обикновено се препъва в неозначеното стъпало и смирено притихва в ъгъла, докато покрай него мине някой. Този някой съвсем учтиво ще го осведоми, че човекът, когото

търси, току-що е излязъл, и че може да го почака, естествено, но по-добре да намине друг път. В случай, че посетителят реши да чака, домакинският отдел на предприятието е оставил на негово разположение възможно най-неудобната маса с бъбрековидна форма и кръгли столчета подобни на ракиени чаши около нея. Уникалната мебелна гарнитура още от пръв поглед издава осведомеността на специалиста по вътрешна архитектура, че порядъчният човек няма да си губи времето напразно в чакане по редакциите.

Върнах се обратно в коридора и когато очите Ми свикнаха с мрака, видях, че свитата фигура, седнала на един от столовете, е господин Ироуд от Долни Моуков, където ходим на почивка през ваканцията.

– Охо – казах бодро аз, – не можах да ви позная, господин Ироуд.

Той стана и церемониално ми подаде ръка, както старите хора правят това.

– Добър ден – отговори той сериозно.

Наистина, не беше лесно да го познае човек. Не го казвам само защото искам да оправдая способността си да помня човешки

лица, а защото имах чувството, че и самите жители на Долни Моуков не биха познали господин Ироуд. Нито сплескана шапка, нито карирана фланелена риза, нито сиви обуца и изкаляни калци или сандали на бос крак – облякъл се беше празнично – в костюм от тревира с лъскави нишки, с ослепително бяла силонова риза и сребриста официална връзка. На масата, до дясната му ръка, лежеше черно плъстено бомбе, същото, каквото носеше във военните филми Олдржих Нови, само дето беше по-малко износено.

Господин Ироуд неспокойно се огледа и вдигна от пода голям сак с надпис ГАЛА-СПОРТ.

– Донесъл съм ви няколко ябълки – подаде ми сака той.

Тези няколко ябълки тежаха поне двадесет и пет килограма.

– Ябълки? – попитах аз в недоумение. – Това.. жена ми ли? Нищо не ми е казвала.

– За Ондржей – каза господин Ироуд и неопределено махна с ръка.

– Е, благодаря. Колко ви дължа?

Отново махна с ръка в същата посока.

– Амче, това са нищо и никакви окапали ябълки...

Отворих сака и го обърнах към снопа светлина, който идваше от редакционното

помещение. В „Плод -зеленчук“ тия плодове щяха да струват седем крони кило.

– Не може така, господин Ироуд – казах аз. – Ще трябва да ми вземете нещичко, не може без хич.

– Ма нали ви казвам, че не си струва да говорим за това – завъртя глава старецът. – Аз всъщност... запъна се той и посочи с дебелия си пръст към сака.

Върху ябълките имаше някакво вързопче.

– Ето какво намерих, господин редактор.

В Моуков се обръщаше към мен само с „ей, младок“.

Изохках мислено. Тези „няколко окапали“ ябълки явно щяха да ми струват доста скъпо, в най-добрия случай време и нерви.

Господин Ирруд беше археолог-любител.

* * *

Човъркаше земята из околностите на Долни Моуков вече повече от петдесет години и както разправяха на село, благодарение на това му увлечение жена му избягала само няколко месеца след сватбата. Според обективните наблюдатели от околността, тя имала право: какво да прави с такъв мъж, който, вместо да копае картофи, само се ровичка в пръстта и с четчица почиства камъните от прахта.

Не че старият Ироуд не беше изкопал нищо през живота си. В края на краищата той

бе посъбрал доста неща – в областта имаше много крепости от ранното средновековие, повечето от които останали от тридесетгодишната война, така че от време на време някои от откритията му намираха място и в окръжния музей в Й. За известно време дори той беше уважавано лице в селото; това беше, след като за него излезе статия в „Лидова демокрация“ и децата от местното еднокласно училище, под влияние на учителя си другоселец, започнаха да му помагат. Впоследствие еднокласното училище бе закрито, наложи са децата да пътуват до Й. и археологията отиде на кино.

Всъщност жителите на Моуков още веднъж имаха възможност да четат за него. На предпоследната страница на „Свет мотору“ в рубриката ФОТО-МОТО бе публикувана снимка на къщурката на Ироуд. Изобретателният старец беше стигнал до извода, че дупките в сламения покрив могат най-добре да се закръпят с металните табелки на пътните знаци, които растяха като гъби край шосето.

Когато започнах да пътувам до Моуков – Рибови ни бяха отстъпили там срещу смешно дребна сума малко стайче – годините на най-голямата му слава бяха останали в миналото. Задната страна на къщурката се беше свлякла, а на върха на покрива

осиротяло ръждясваше забрана за движение на трактори и каруци. Тогава Ироуд седеше обикновено на прага на бившия птичарник, който народният съвет му беше отпуснал от съчувствие, и четеше „Археологически наблюдател“ и специална литература.

– Това го намерих в Олдовата каменоломна – каза ми той. – Истински уникат.

Той бръкна в сака, който все още разглеждах на светлината, и внимателно започна да развързва вързопчето.

Когато изглади и измачканите въглчета на опаковката, той ме изгледа мило и каза:

– Какво ще кажете?

Върху хартията имаше няколко кости и череп. Човешки кости и човешки череп.

Сложих сака на пода и нищо не му отвърнах. Кости, черепи, трупове и мъртвешки савани никога не са ме впечатлявали. Даже и когато става дума за хора, от смъртта на които са минали много години.

С една дума, пакетчето не ми харесваше. Но не дадох външен израз на чувствата си.

– Какво ще кажете? – попита отново той.

– Защо не отидохте в музея, господин Ироуд? – овладях се аз – В. Й.

– Моля ви се, господин редактор – погледна ме той състрадателно. – Там? При

оная фуста?

Спомних си, че тая фуста фигурираше доста често в думите му. Това беше новата завеждаща историческия отдел на окръжния музей. Млада и, казват, хубава абсолвентка на философския факултет. Всъщност във всичко това нямаше нищо чудно.

– Нима тя може да разбере нещо? – разгорещи се господин Ироуд. – Та тя ще обърка всичко. За археологията е нужен човек с опит, а не такива... наконтени госпожички.

Сравнението беше необоримо.

– Но с какво мога да ви бъда полезен? – предадох се аз.

– Ами... Вие нали имате връзки... като журналист – изпелтечи той с надежда. – Познавате, разбира се и... – и той назова името на един академик, когото бях виждал веднъж през живота си, на пресконференция с новоизбраното ръководство на академията. – Звъннете му по телефона, да дойде тук. Кажете му, че имам нещо интересно, а? Нека да види оная фуста как стават тези работи. – Той взе хартията с костите и като скочи от стола, ми ги тикна в ръцете. – Хайде де, вървете да телефонирате...

– Почакайте, господин Ироуд – отдръпнах се аз и бързо се избавих от пакета, който никак не ми се искаше да държа в ръцете –

толкова ли сте сигурен, че е уникат? Такива черепи досега май има изкопани доста. Разбирате ли, не ми се иска да го ангажирам с нещо... нещо...

– Разбира се, че е уникат. Това е доказателство за удивителната зрялост на старото славянство. Погледнете – е, допускат ли сте някога, че са могли да правят това? – прекъсна ме той.

Хвана черепа за темето, вкара долната челюст в ставните ѝ ямки и ми го пъкна под носа.

Всичко това ми се виждаше като неуместна шега. Матовият, стар, кафяв череп имаше тридесет и два прекрасни зъба, по-бели от ризата на господин Ироуд. Без съмнение, това бяха изкуствени зъби. Последна дума на модерната стоматологична техника.

– Къде намерихте това? – чух се да казвам аз, след като бях зяпнал от учудване.

– Ми, нали ви казвам. В Олдовата каменоломна.

* * *

Олдовата каменоломна се намира малко над Моуков, в гората, под скалите. Най-малко сто години вече тя не се експлоатира, цялата обрасла с борове, в средата ѝ има брезова горичка. Там растат и много шипкови храсти; това е сигурно място, където човек винаги ще

намери нещо, даже и след като гората е била опоскана, включително и от гъби манатарки.

Както твърдеше господин Ироуд, той се озовал там съвсем случайно, искал да съкрати пътя си до Иновице. Сигурно всички си спомняте колко дъждовно беше миналото лято особено към края. В горния край на стръмната стена на каменоломната нашият археолог се натъкнал на широко, изровено от дъжда място. За да не се свлече останалата част от пръстта, когато някой минава отдолу, той я съборил.

Като погледнал резултата от труда си, установил, че на три метра под горния край нещо стърчи от стената. В резултат бързо установил с помощта на един дълъг прът, че това е човешка бедрена кост.

Необходими му били още няколко дни, докато успее да изрови цял един скелет без ходилата, които били безвъзвратно изчезнали в купищата пясък и глина.

Странно било, че освен скелета в земята нямало нищо друго – нито никакви остатъци от дърво, метал, оръжия или прогнил плат, скъпоценности. Само леглото от изветрял пясъчник, глина и камъни.

– Все пак трябвало е да повикате някого – казах аз. – Нали... двама виждат повече. Може да сте пропуснали нещо, да не сте догледали.

– И кого да викна, моля ви се? – засегна се той. – Оная фуста ли? Пфу...

Явно, че не е могъл да извика „фустата“. Тук вече наистина нищо не можеше да се направи.

– Вие може би мислите, че не мога да очистя сносно един скелет – продължи той все още със засегнат тон. – Аз, знаете ли, съм ги изровил досега повече, отколкото сте видял през целия си живот.

Положително беше прав.

– Само че това не е обикновен скелет – посочих аз внимателно белеещите се зъби. – Това не е никаква археология. Може би е трябвало да извикате милиция.

– Позволете, господин редактор, да познайвам дали това е археология, или не е. Уверявам ви, че този череп е лежал в земята най-малко петстотин години. По-скоро хиляда. Това не е пресен труп от войната. Тях ги познавам още по миризмата.

Надявах се, че това е само метафора.

– И от тях съм изровил повече, отколкото сте...

– ...ясно, отколкото съм виждал през живота си. Ами тия зъби, господин Ироуд?

– Е? Нали ви казвам, че това е уникат. Най-сполучливото доказателство за високото културно равнище на нашите предци. Вие всъщност разбирате какво представлява

това откритие за нашето национално съзнание, нали?

Явно е, че дукът на автора на Ръкописите² за наказание броди из цялата ни страна и в тоя момент се е настанил някъде в околностите на Моуков.

– Ами ако някой си е направил шега с вас – произнесох аз гласно. Нали разбирате – някой от селото. Взел стар череп, залепил му нови зъби и го е нагласил в каменоломната, защото му е известно, че ходите там...

– Глупости! Нима е могъл да знае, че ще се заловя да сривам пръстта? И изобщо, откъде ще намери скелет? Къде ти, господин редактор, това си беше чиста случайност. Никаква клопка – просто голяма находка.

Безсмислено беше да се спори повече. Въпреки това направих последен, отчаян опит да се измъкна от капана на стареца.

– Ами факта, че скелетът не е бил облечен? Или си мислите, че прадедите ни са погребвали покойниците си ей така, голенички?

– Точно това е най-загадъчното – отговори ми просто той. – Вие това трябва да го подчертаете... пред академика. Защото и на мен не ми го побира главата. Той, смятам, веднага ще се сети.

– Само че... аз почти не го познавам – опънах се аз.

Вече изобщо не ставаше въпрос да важнича пред дядото. Искях само час по-скоро да се отърва от него.

– Аз, всъщност, изобщо не го познавам.

– Няма значение – каза той невъзмутимо.

– Щом чуе какъв уникат сме открили, веднага ще долети.

Човек не трябва да лъже, особено пък стари хора – но какво друго ми оставаше? Приближих се до телефона и набрах собствения си номер у дома, където бях сигурен, че няма никой.

– Няма го – разочаровано съобщих на дядото. – Не вдигат слушалката. Ето на, чуйте и вие! – Подадох му слушалката, от която се чуваха дълги прекъсващи звуци.

– Опитайте тогава в академията – посъветва ме той.

Изскърцах със зъби и набрах номера на редакцията, точно този, от който се обаждах.

– Там пък непрекъснато е заето.

След пет минути отново набрах номера на редакцията, след десет минути пак и още веднъж. Непрекъснато се чуваше – как иначе – насеченият сигнал за заето. Накрая дядо Ироуд прие забележката ми, че може би има повреда. Намръщи се, но само за момент.

– Знаете ли какво, господин редактор? Аз значи ще ви оставя тук находката. Щом го намерите, покажете му я. Кажете, че му я

пращам, за да я проучи. А пък в Моуков ще ми кажете какво е станало. И побутна вързопчето към мен. – Не забравяйте, моля ви, да ми донесете обратно сака. Много хубави зимни ябълки са. Ще ви набера още.

До събота, когато трябваше да пътуваме за Моуков, оставаха четири дни.

* * *

– И ти му вярваш? – попита ме Хонза Кинтера, когато му разказах за случая с дядо Ироуд.

– Защо пък ще вземе да ме лъже?

– От старите хора може да се очаква какво ли не отвърна той многозначително.

Имаше голям опит с баба си. Освен това беше физик и работеше в експериментален лекарски екип. Подхождаше идеално за целта, която си бях поставил.

– Във всеки случай, преди да предприема каквото и да било, трябва да установя едно нещо: наистина ли скелетът е толкова стар, както твърди дядото. А също така и протезата. Можеш ли да помогнеш?

– Може би.

Седяхме в една пивница и пиехме дванадесетградусова смиховска бира. Черепът с останалите кости бях сложил в найлонова торбичка ФРИОНОР под масата.

– Дай да видим – каза Хонза.

Вдигнах торбичката.

– Но не го изваждай.

Той надникна вътре и одобрително поклати глава.

– Чудесни зъбки. Ами дупката зад ухото каква е?

– Дупка ли? Каква дупка?

– Зад ухото има дупка.

– Възможно е – успокоих се аз. – Може би я е проял бръмбар-костояд – опитах се аз да бъда остроумен.

Хонза разтвори чантата си и сложи вътре торбичката.

– Добре. Имаш късмет. Тонда Ш. от физическия тъкмо започна да прави анализи с въглерод-14. Това още не е внедрено у нас, досега се правеше само в Швейцария, но Тонда му хвана цаката и сега всичко е от просто по-просто. Само че шефът не му признава рационализацията. Нали ще му секнат командировките всеки два месеца до Швейцария... – засмя се той. – А за зъбите ще попитам един зъболекар в сряда, след мача, той участва в институтския отбор. Доволен ли си?

Това беше във вторник вечерта. В четвъртък преди обяд ми позвъни в редакцията.

– Можеш ли да наминеш при мен, в института?

Купих бутилка вавржинецко червено вино

и тръгнах за другия край на Прага.

С бялата престилка, със забодена на горното джобче червена табелка, регистрираща радиоактивността, Хонза изглеждаше с няколко години по-стар. Поведе ме към кабинета си. Кабинетът му е обикновена канцелария, само че в ъгъла, на мястото на бюрото, има автоматичен брояч.

Черепът лежеше на масата пред него, до него беше торбичката ФРИОНОР с останалите кости.

– Седни де – покани ме Хонза, след като се заковах пред масата му, без да продумам.

Най-сетне успях да извадя бутилката.

– Какво става с това? – посочих аз с глава черепа. – Показа ли го вече на някого?

Той бръкна в чекмеджето за отварачка и отпуши бутилката. Примъкна от съседната маса две захабени лабораторни мензурки.

– Да, показвах го. На Тонда, а също и на Павел К. Зъболекарят.

– И какво?

– Наздраве. Не знам.

– Как така, не знам?

– Не знам дали това е някаква глупава шега или факт, не знам.

– Ама нали ти разказах всичко за черепа...

– Почакай, Ярда – прекъсна ме той и запали една „Дрина“. – Забелязваш ли, че съм пропушил? Виж какво, наистина ли това

не е някаква твоя шега? Имам предвид, дали не искаш да видиш дали ще налапам въдицата. Може би желаш да ме компрометиращ, или да компрометиращ зъболекарят и така наречените точни науки? Просто търсиш материал за статийка?

– Ама ако ти са закълна, че не...

– Хм.

– Зная, че не си длъжен да ми вярваш – и все пак. Можех изобщо да не ти казвам. Заклевам се в голия си пъп, че не лъжа. – И за да дръпна по-убедително струните на старото ни вършовицко детство, аз измъкнах ризата си от панталона.

Той замълча.

– Дебелееш, момче – каза след това.

– Аз също мълчах.

– Този череп е на хиляда и седемстотин години плюс-минус сто и петдесет.

– Какво?

– Хиляда и седемстотин плюс-минус сто и петдесет. По онова време тук се е разхождал Праотец Чех³.

– А зъбите?

– Изключителна работа. Протези, както им викаме ние, лаиците. Вложени са направо в отворите на челюстта, останали след изваждането на оригиналите и са се сраснали по съвършен начин с костната тъкан. Трябва да са били поставени веднага,

след като са били извадени истинските зъби. Преди да е настъпил оздравителният процес в костната тъкан и преди да са започнали да се затварят дупките. У нас този метод досега не е известен.

– Зъболекарят ли каза това?

Хонза кимна.

– Нещо такова. Чудеше се също от какво са направени. Не познавал такова вещество и никога не бил чувал за него. Непрекъснато искаше да разбере откъде ги имам.

– Каза ли му? – изплаших се аз.

– Не. Убеждавах го, че ми ги е донесъл един познат журналист от Канада, за да ми ги покаже. Че всъщност това е само рекламен трик, пропаганда на фирмата, която иска да произвежда това вещество.

– А той повярва ли ти?

– Може би. Във всеки случай, обзалагам се, че още днес той се е заровил в библиотеката в дома на лекаря и преживя всички чуждестранни стоматологични списания, които могат да се намерят там.

Той си допи чашата и си наля нова. Наля и на мен.

– Слушай, Хонза, а не може ли твоят приятел от физическия институт да е объркал нещо? Може би някой си прави шега с мен на свой ред... Сигурен ли е неговият метод за определяне на възрастта?

– Въглеродният анализ ли? Сто на сто. Четиринайсти изотоп на въглерода с период на полуразпадане пет хиляди и няколкостотин години. Представен е във всяка органична материя – и с него се установява възрастта на сума неща. Не, Тонда не е могъл да сбърка.

Беше тихо, само броячът леко жужеше – а може би беше само някаква повредена лампа.

– Какво ще правиш? – попита ме той.

– Още не знам. Ако всичко, което ми разказа е истина и ако не би трябвало да се опасявам, че някой ме е изкодошил, тогава от черепа ще се получи статийка.

– Ако не бяха зъбите – въздъхна Хонза, – всичко щеше да е ясно.

– Само че ако ви нямаше, нямаше да има и нищо особено.

Хонза взе черепа откъм темето и ми показа една малка, отцепена част върху десния горен мъдрец.

– Това го направих аз. В началото не исках да ти казвам, за да не се развикаш, че развалям такова прекрасно творение... само че не можах да установя нищо. Дори и с въглерода – Тонда се опита да го овъгли, но без резултат. Не се поддава на нито един от тестовете, които опитах. Освен на теста за твърдост – отговаря на твърдостта на

корунда, девета степен. Наложил се да баламосам момчетата от лабораторията, че това е нов материал за изработка на хирургически инструменти, защото бяха страшно любопитни.

След като отпи от чашата, Хонза продължи:

– По всичко личи обаче, че не може да е нещо подправено. И откъде старецът би взел такова странно вещество?

– Значи ти мислиш, че трябва да го покажа някъде?

Той замълча – както и аз преди това.

– Чел ли си Деникен? – обади се след малко. – Книгата му се казваше „Спомени от бъдещето“.

– Имаш предвид – гости от Космоса. Зъболекар в летяща чиния?

– Може би нещо такова. Представи си: година нула нула. Праотец Чех тръгва от Ржип⁴, из един край, богат с мляко и чист мед. И както си дои кравите и жвака пчелни пити, изведнъж му влиза мед в разваления кътник. Разбираш ли, колко трябва да го е боляло. Зъбоболът, драги, е тормозил нашите прадеди повече от Квадите и Маркоманите⁵. С тях прадедите ни са могли да воюват, или в най-лошия случай да се слоят с тях, но зъбоболът е трябвало да се изтърпи – или пък човек е умирал, когато към

възпалението на периостуума се е прибавил и сепсисът. Така че за да завърши историческата си мисия, нашият праотец от Алфа Бета Гама Кентавър или оттам някъде си е трябвало да пристигне загадъчният небесен зъболекар. Разбира се, същият, който преди няколко хиляди години хвърлил атомна бомба в Мала Азия, а в Южна Америка построил стартови площадки.

– Не дрънкай глупости – сериозно кажи какво мислиш?

– Какво мисля ли... слушай, аз си изкарвам хляба от физиката. А тя е точна наука. Обичам величини, за които знам какво означават, към какво се отнасят, които мога да отбележа и измеря. Но такива догадки... тук всъщност няма нищо, което да се защитава, тук може само да се твърди. Въпрос на вяра, нищо повече. Но ти си журналист и всеки ще разбере, че трябва да си измислиш нещо, за да бъдеш интересен. Разбираш ли – пообработи малко случая, гарнирай го в научно-популярна терминология, цитирай някое светило, измисли си сам някой цитат – никой няма да се сети и готово. Деникен ще може само да се пукне от завист.

Приех колкото се може по-сериозен вид.

– Исках да ми помогнеш, а не да се кодошиш с мен. И след една такава статия

би ме смятал за сериозен журналист, който пише по научни въпроси, може би само... само... – Не бях в състояние да писна срещу единствения човек, който би могъл да ме смята за сериозен журналист. – Не мога да си позволя това. Мисли си каквото щеш... И по-добре ме посъветвай нещо друго.

– Господинът се засегна? Не трябва да бъдеш толкова обидчив, другите нали правят такива работи? И какво може да ти се случи? Най-много да кажат, че теорията ти – не, хипотезата, това звучи много по-добре – е доста смела. Разбира се, смела, това е то. Нали знаеш какво е казал Нилс Бор: „Господине, теорията ви е безумна, но не толкова, за да бъде правдива.“ Възползвай се от това, Яроуш.

Той наистина си правеше само майтап с мен. Но аз не слязох до това ниво. Исках да науча нещо от него.

– Хонза, за мен това не е никаква шега. Разбери все пак, че дори и аз не мога да напиша нещо, само ей тъй. Че с този деникеновски подход ще стана само смешен пред хората. Та нали първото нещо, което ще си помисли всеки, ще бъде единствено това, че съм си измислил всичко. Даже и това не, направо ще кажат, че го копирам. Аз или ще трябва да избия тези зъби, или ще трябва да приведа като доказателство нещо по-

правдоподобно от гостите от Космоса. Впрочем, на конгреса на астронавтите тук, в Прага, всички, които по-рано твърдяха, че е възможен живот във Вселената, нещо внезапно се успокоиха. И това прави впечатление. По същество Шкловски заяви, че най-вероятно се е излъгал и че не държи на хипотезата си. Днес е по-добре де не се захващаш с пришълци. Така че...

– ...така че по-добре се откажи, момче – каза Хонза. Той се люлееше на стола и въртеше в ръка чашката червено. – Вземи и изпрати обратно всичко на дядото и му пиши, че не искаш да имаш нищо общо с него. Че категорично не искаш да имаш нищо общо. Че няма да му служиш като оръдие за фалшифициране на историята.

Побеснях, но се овладях. Очевидно днес не можехме да стигнем до разумно заключение. Но нима човек можеше да очаква, че Хонза виното ще го хване толкова бързо и ще се напие от една чашка и половина?

– Е, добре – казах аз. – Трябва да си тръгвам. А ти?

– Аз имам да довършвам нещо.

Мога да си представя, казах си, на какво ще прилича работата ти в това състояние.

Той внимателно напъха костите и черепа в плика и ми го подаде.

– По дяволите, щях да забравя – сепна се той и отново зарови в него.

Вдигна черепа срещу светлината.

– Тази дупка – посочи той отвора до ухото – има двойник. От другата страна. Измерих ги съвсем точно. И двете са дотолкова еднакви, като че ли са точки от една права линия.

Взех черепа от ръката му и започнах да го въртя, за да намеря и другия отвор. Май че беше прав.

– Така че имаш поредното доказателство, за да измислиш нещо по-откачено, отколкото...

– Виж кво, остави Деникен на мира.

– Моля ти се, нещо по-откачено от това, с което се явил онзи при Нилс Бор. И като го измислиш, не ме цитирай в съчинението си, моля те. Не мога да си позволя да си лепна такава петно върху чистата си научна репутация – размаха той мензурката.

– Внимавай да не си оплескаш престилката – отвърнах му аз незлобиво. – Такова петно от червено се изпира много трудно.

* * *

– Ама това са киселици – посрещна ме жена ми у дома вместо поздрав. В ръката си държеше нахапана ябълка. – Ще трябва да направя компот от тях.

Това ми се стори символично.

Възмутен, аз й изложих всичко, което току-що бях научил.

– Какво е това теникен, татенце? – поиска да узнае Ондржей.

Няма още три години и му е малко рано, според мен, за Деникен. Не му отговорих.

– Какво ще правиш сега? – попита жена ми много оригинално.

– А ти какво би направила?

– Ами трябва хубавичко да се помисли – отвърна тя.

Такава си е тя. За каквото и да я запита човек, никога няма да получи ясен отговор.

– Какво има тук за мислене? Или старият Ироуд се кодоши с мен, или го е изпратил някой, за да ме провали. Това са правдоподобни, но в същото време и банални обяснения. Без обяснение остава само веществото, от което са направени зъбите. Те засега предполагат неправдоподобни обяснения: или посещение от Космоса, както пише Деникен, или напреднало зъболечение у древните славяни, както твърди Ироуд. За друг вариант няма изглежда място.

Жена ми седеше на кухненската маса до Ондржей и се готвеше да му набута още поне две или три лъжици супа. Прави го всяка вечер, и то толкова съсредоточено, като че ли нищо друго по-важно не

съществува за нея на този бял свят.

– Чуваш ли? – креснах ѝ аз заядливо, – Какво щеше да правиш на мое място? Щеше ли да лансираш нещо толкова глупаво, като обяснението с извънземните пришълци? Представи си академика... нося черепа и му разправам нещо за зелените човечета...

– А нима няма някаква друга възможност?

– Каква възможност? Каква друга възможност?

– Някаква съвършено друга – каза жена ми. – Щом като съществува череп и скелет, трябва да съществува обяснение откъде се е взел, включително и зъбите. Така че или ще трябва да измислиш нова и правдоподобна версия – или трябва да се опиташ да защитиш някой неправдоподобен вариант.

По средата на изречението тя се обърна към Ондржей, който съсредоточено изливаше супата лъжичка по лъжичка в празната вазичка на масата.

– Няма ли да дойдеш да се измиеш е нас, татенце – произнесе нежно тя и плесна детето през ръката.

– Аз няма да се мия – заупорствува Ондржей. – Чак утре! Чак утре!

– Днес – казах аз откъснато.

– Ти ще се миеш днес, татенце – завреця дребосъчето. – А аз не, аз чак утре, чак утре, татенце.

Жена ми го дърпаше за ръка към банята. Вреценето не престана дори и след като вратата се затвори.

– Чак утре, чак утре – повтаряше Ондржей като автомат.

Още няма представа за времето. Утре за него е просто друг път, все едно дали в неделя или след седмица. Това си е чисто бъдеще – и ако не го заплашва непосредствено, в такъв случай доста далечно бъдеще. Утре е по-скоро никога. Времето, това е само хартиеният часовник, който трябваше да му забода долу на стената, за да може да го достигне.

– Татенце – чу се от банята наставнически, – донеси ни хавлията!

– Хавлията-а-а! – пищеше Ондржей.

Извадих от шкафа кърпата и я разгърнах в банята пред мокрото хлапе. Той се скри почти целият в нея.

– Аз се измих, татенце – каза той важно. – И ти ли ще се миеш?

– Чак утре – отвърнах аз; нека види, колко е хубаво да се отговаря.

– Не утре. Днес, Не – вчера. Вчера ще се измиеш. Веднага вчера – смееше се хлапето, увито в кърпата, а от ходилцата му канеше вода.

– Вчера вече се мих – опитах се да му обясня как се използва времето в разговор.

– А утре тепърва ще се мия. Така че утре ще се... – Млъкнах. В главата ми проблесна нещо безсмислено.

Вчера ще се миеш. Вчера тези зъби ще си намерят мястото в този идиотски череп.

Времето. Единствената вероятност, която оставаше. За съжаление, още по-неправдоподобна от пришълците от чужда планета.

– Момент, аз трябва... – казах без всякаква връзка, пузнах Ондржей на земята и тръгнах към бюрото си в другата стая. Трябваше да обмисля всичко на спокойствие.

Да кажем, че... да кажем, че зъбната протеза е изработена от някаква неорганична материя, която ние още не познаваме – но която все някога ще открием. Да речем, че е била поставена в челюстта по метод, неизвестен днес за нашите стоматолози – но един ден той все ще бъде открит.

Да речем че този чудотворен зъболекар не е долетял от Алфа Бета Гама Кентавър, а от бъдещето. Обикновено пътуване във времето, нищо ново под слънцето.

Само че пътешествието във времето противоречи на физическите закони, това го знае всеки ученик. А не е ли противоречала на всички закони на времето си хелиоцентричната система на Коперник? Световноизвестни учени не са ли доказвали,

че самолети, по-тежки от въздуха, никога няма да се отлепят от земята?

Но защо пък се е налагало нашите далечни потомци да отпътуват тъкмо някъде за тристотната година, в един, както трябва да се предполага, съвсем пустинен край, за да поправят развалените зъби на някакъв си първобитнообщинен земеделец, и отново безследно да изчезнат в далечното бъдеще?

Започнаха да се трупат един след друг въпроси, на които можеше да се отговори само с по-нататъшни въпроси, дойде ми до гуша. Теорията ви е безумна, но не чак толкова, за да бъде истинска... По-добре да си сваря едно кафе. В кухнята жената ми припомни ежевечерното задължение да прочета на Ондржей как кученцето и котенцето правили торта – но без злото куче, то не трябваше да се споменава. Тази приказка вече я знам наизуст и мога да я рецитирам, като си мисля в същото време за нещо съвсем друго – толкова пъти вече съм му я чел.

Четях и си мислех за найлоновата торбичка в антрето, под закачалката, за костите, които така гробовно потракваха при всяко поклащане на трамвая, та чак се плаших, че в навалицата някой ще познае какво нося. Стар череп с нови зъби, които тепърва ще бъдат поставени в челюстта,

защото зъболекарят ще бъде от бъдещето, уважаеми граждани. Сигурно внимателно щяха да ме принудят да се кача на № 29, нали той отива до Бохнице⁶.

Ами ако освен зъбите и самият череп идва от бъдещето? Това би обяснило как е могъл да се озове в такова безинтересно време и на такова скучно място. Злополучие, нещастие, коварна болест? Пътешественикът е умрял, преди да успее да се върне при своите. Главолотно обяснение, но напълно логично. Само две неща не се връзваха – как една цивилизация на такова ниво, в която хората могат да пътуват във времето, не е била способна да прехвърля във времето и неживи предмети – например умрялото човешко тяло? Наистина този човек е можел да бъде съвсем сам, но веднага идва другата загадка – защо от него са останали само костите? Нито парченце плат, оръжие, остатъци от някаква апаратура – та нали след хиляда и седемстотин години остават части и откъде по-примитивни сечива! Нима се е отправил в миналото само ей тъй, гол...

— Не искам за злото куче, татенце – обади се в полусън Одржей.

Бях забравил за това, естествено. В момента си мислех за светлинния лъч на лампата в кабинета на Хонза, който видях

през отворите в теменната част на черепа.

Този човек може да не е умрял случайно. Някой може и да го е убил.

Някой, който заедно с него е тръгнал на излет в миналото при Маробуд⁷ – все едно е къде. Във всеки случай във време и място, достатъчно безинтересно, за да може там случайно да попадне и някой друг. Какво се е случило по-нататък? Скарали са се. Възможно е. Но възможна е и коварната засада. Изстрел от лазерен пистолет – в тила – надявам се, че ще го измислят дотогава. Бързо събличане на трупа, смъкване на пръстените, сваляне на часовника или още на не знам какво там, което ще се носи. Унищожаване на всичко, което би могло да докаже кой е мъртвият и откъде идва. После, като че ли нищо не се е случило, единият от двамата се връща във времето, в което ще живеят и двамата. А когато полицията потърси изчезналия, едно свиване на раменете е достатъчно. Нима се е случило нещо? Нима някой е намерил тялото му? Не? Значи е жив...

Потререпих чак от такава рафинираност. Но въпреки всичко имах чувството, че конструкцията не е лишена от своеобразна логика.

Седях на масата и пиех третото си горчиво кафе. Убийство, което тепърва ще се

извърши. Безумие – но пък и една друга възможност, Станах и отидох да я споделя с жена си.

– Виждаш ли, а казваш, че не може да се измисли нищо друго – насърчи ме тя. – Не мислиш ли обаче, че се изхвърляш много, а? Едно посещение на марсианците за тържествата в чест на бога на плодородието в едно малко градче в сравнение с твоята идея изглежда като обикновена информация на ЧТК⁸.

– Първо на първо – засегнах се аз, – колко пъти трябва да ти обяснявам, че не искам да имам нищо общо с извънземните цивилизации. Много естествено защо – те би трябвало да оставят някакви други следи, а не само някакви си зъби в Долни Моуков. Освен това бих станал за смях на всички. И второ – каква е според теб разликата между нещо, което има вероятност едно на сто хиляди и друго с вероятност едно на сто милиона? Според мен, не особена.

– А според мен, първата вероятност е хиляда пъти по-възможна. Но ти, разбира се, си ги измислил тези цифри.

– Да. Всъщност пропорцията няма значение, неправдоподобни са и двете вероятности, А ако искаш да знаеш, Нилс Бор е казал: „Господине, вашата теория е достатъчно безумна, но не чак толкова, за да

бъде правдива.“

Хм.

През нощта аз се мятах в леглото, като че ли си бях изгорил гърба на плажа. Всеки половин час скачах от кревата, втурвах се към библиотеката и търсех нещо за четене, което би ми помогнало да прекарам нощта. Ама и мен си ме бива, да изпия толкова кафе преди лягане!

Имало ли е – по-точно ще има ли убийство, или не? И ако има, какво да се направи? Това е абсурд – зная, че някой ще го извърши – а не мога да го предотвратя. Трупът вече отдавна, отдавна е изгнил, убийството трябва неминуемо да се извърши – по-точно, трябвало е да се извърши. И след като вече не мога да попреча на убийството – не бих ли могъл да издиря убиеца?

Какво ми остава? Да забравя всичко? Съблазнително. Или пък да отида при академика... и да му подхвърля версията, чиято контраверсия е посещението на марсианците, само че... Бих могъл да отида и в криминалната милиция и да ги запозная с обосноващото подозрение за намерение да се извърши убийство. Някога, все още не знам кога – със стопроцентова сигурност мога да ви кажа, че убиецът още не се е родил. И най-важното, че нищо и никой не би могъл да му попречи да извърши

намисленото – нали трупът е налице. Все пак това сноване между леглото и библиотеката са оказа полезно: на сутринта аз вече знаех какво ще направя.

Вместо към редакцията, на сутринта се отправих към Института по анатомия. На входа аз съобщих – не бихте повярвали, колко е лесно – че ме изпращат от Археологическия институт и че господин професорът още днес иска да знае как е изглеждало приблизително лицето, на което са тези кости. Обърнах им внимание да не се плашат от зъбите, които са изкуствени и са поставени заради една изложба. Господин професорът всъщност открива утре изложба в Милано, а това е уникат, който много би помогнал на нашата археология.

– Това е доказателство за необичайното културно развитие на старите славяни – дръзко твърдах аз.

Доцент Д. при когото ме заведоха, се държеше отначало доста сдържано. Скоро ентузиазмът на младия аспирант – т. е. моят – го пораздвижи. Дори се опита да определи някои черти на предполагаемия собственик на скелета, който аз изсипах върху бюрото му.

От Анатомическия институт изтичах направо в редакцията, седнах зад пишещата машина, с изглед към Староместке намести и

започнах да пиша тези редове – грижливо, със старание да не изпусна нито една подробност и да не добавя от себе си нищо излишно.

Интересува ме само едно нещо: този текст да бъде отпечатан някъде. Все ми е едно къде. Важното е само да намери място в Националната библиотека, откъдето по-късно някой ще може да го заеме – просто така, от любопитство. Доколкото този някой ще бъде мой съвременник, вероятно няма да ми е много от полза. Доколкото обаче той ще живее във време, когато няма да е проблем да пристигнеш в Клементинума не от Вършовице, а от следващата сряда, аз го моля само за едно нещо. Наминете в четвъртък, 15 септември 1977 година, след единайсет и половина, в редакцията на „Седмица на пионера“, Староместке намести, номер 17, на втория етаж. И внимавайте, непосредствено зад вратата има неосветено стъпало!

Ще бъда в редакцията най-малко до три и половина, след това трябва да прескоча до яслите за Онджей. А след дванадесет, само за малко, само за няколко минути ще отскоча до магазина под аркадите да си купя нещо за обед. Моля ви, ако точно тогава ме няма, почакайте ме – през това време бихте могли да хвърлите един поглед върху костите с

черепа, намират се отляво до масата, в бяла найлонова торбичка ФРИОНОР. А в дясното горно чекмедже на бюрото ми има редакционен плик с надпис „Моуков“. В него се съдържат описание на предполагаемата външност на мъртвия, рисунки на доцент Д. и планче как се отива от държавното шосе до Моуков и оттам до Олдовата каменоломна. Не е кой знае колко, но като начало на диренето би било достатъчно. Когато криминалната идентифицира мъртвия, случаят изведнъж ще се придвижи по-нататък. Но, моля ви се, не си отивайте, преди да се върна – иска ми се да ви попитам за някои подробности.

* * *

П. П. – 17 СЕПТЕМВРИ 1977 г.

В един и половина гладът ме накара да изляза да си купя нещо за ядене, а когато след няколко минути се върнах, в креслото под мишената за стрелба с лък седеше приятелят ми Саша Маречек; имаше едночасова почивка по време на аспирантския си изпит. Поиска да опита пикантната салата, отчупи си парче кифла, а от ементала отхапа коричката, която обичам най-много. Арабия, а?

– Четох статията ти в Седмицата – каза ми той с пълна уста.

Свих рамене.

– Ами че това е абсолютна глупост – продължи той, – какво е това пътешествие във времето? Какво убийство? Ти май си откачил... нима не е много по-приемливо това да е работа на извънземните, както твърди твоят физик? Да не мислиш, че сме самотни във Вселената?

Точно такава реакция очаквах и ми беше необходима.

Ако сам бях стигнал до извода за извънземните пришълци, всички щяха да ми се изсмеят, както се смеят днес на много по-невероятни хрумвания с времето.

– Не мисля – застраховах се аз. – Може би не сме. Но нямам намерение да го заявявам. Чел съм вече доста теории за кацнали на Земята пришълци от Космоса, но никой досега не е успял да докаже нито една от тях.

– Я разгъни тези вкаменелости – запъти се той към бюрото ми. – Мога да им хвърля едно око, нали?

Свих рамене. Саша е тип, на когото и да откажа, пак ще надзърне.

– Къде е пликът?

– Трябваше да четеш по-внимателно. В ъгъла зад стола.

– В ъгъла има само кошче за отпадъци.

Станах с израз на досада на лицето си и се приближих до бюрото си. Но в ъгъла

наистина нямаше нищо. А върху купчината стари фотографии в горното дясно чекмедже имаше само няколко молива и една зашивалка. Пликът беше изчезнал.

– Доста груба шега, Саша – ядосах се аз. – Къде го скри?

– Какво? Нищо не съм скривал.

– Недей лъга... торбичката и плика от чекмеджето. Прочел си статията и не ти е хрумнало нищо повече освен тая хлапашка шега.

– Ярда, честна дума – нищо не съм взимал.

Обърнах се и влязох в помещението на секретарките. Момичетата ги нямаше, само нашият фоторепортьор Мирек съсредоточено облизваше тънка четчица и почерняше мустаците на увеличените снимки. Изглеждаше доста правдоподобно Саша да го е наговорил да ми вземе найлона и плика и да ги заключи във фотолабораторията.

– Мирек, тук ли беше преди малко?

– Хм... – даже не вдигна глава.

– Случайно да си скрил нещо в стаята, Мирек? Нещо мое?

Поклати глава, но пак не я повдигна.

Саша стоеше до вратата и негодуваше.

– Тоя дългуч твърди, че съм му скрил торбичката с костите.

Най-накрая Мирек ме погледна.

– Една такава, бяла? От изкуствена материя?

– Разбира се – казах аз с облекчение.

– Значи всичко е наред. Взех си я момчето, за което я беше оставил.

Притъмня ми пред очите.

– Какво момче?

– Съвсем младо, слабичко. С дълга коса. Дойде веднага, щом ти излезе. Оставил при тебе в чекмеджето пакетче с някакви документи и торбичка зад масата. Оставих го да си ги вземе.

Сигурно съм изглеждал доста зле.

– Случило ли се е нещо? – попита Мирек.

– Мислех, че наистина си му оставил нещата, след като той знаеше кое къде се намира. Не се страхувай, каза, че непременно ще ти се обади.

– Защо не ме изчака? – смогнах да попитам накрая.

– Бързаше. Чакай, какво каза? Да, че трябвало на три пъти да се прехвърля. И попита дали ще работиш тук през деветдесет и втора година. Интересен въпрос, а?

– Някой ти е откраднал вързопа с костите?

– намеси се Саша.

– Не – отвърнах аз, – взел го е само за малко. За сбирката си, а вместо тях ще ми върне кости от кокошка, така се договорихме, разбираш ли?

Нямаше никакъв смисъл да им обяснявам станалото. Вече наистина нямаше смисъл.

– Случило ли се е нещо? – отново попита загрижено Мирек.

– Няма нищо – решително поклатих глава.
– Всичко е наред. Само ми се искаше да поприказвам с момчето. Кой знае кога ще го видя пак!

¹ „Седмичка пиониру“ – ежеседмично пионерско издание в ЧССР – Б. пр.

² Става дума за фалшификат на старочешки ръкописи, който е предизвикал големи спорове в учените среди в Чехия през миналия век.

³ Според легендата, довел в пределите на Чехия първото славянско племе, получило неговото име - Б. пр.

⁴ Исторически хълм, свързан с легендата за Праотец Чех – Б. пр.

⁵ Квади и Маркомани – германски племена, с които са воювали старите чехи.

⁶ Квартал на Прага, в който се намира психиатрията – Б. пр.

⁷ Маробуд – крал на германския племенен съюз на Маркоманите, които в началото на н.е. заемат територията на Бохемия, която по-късно заселват прадедите на чешките славяни. – Б. пр.

⁸ Чехословашката телеграфна агенции – Б. пр.

Девет минути

Научно-фантастичен разказ

Генрих Алтов

Това се случи месец след излитането от Буря, планета от системата на Фомалхаут. В плазмотрона, който снабдяваше с енергия противопраховата защита, започна неуправляема реакция. Автоматите изхвърлиха в Космоса побеснелия реактор.

– Налага се да се пръснем в най-отдалечените помещения – каза инженерът.

Ние няхаме командир, всеки сам си беше командир.

– В най-отдалечените! – твърдо повтори инженерът, макар че никой не му възрази. – А ако нещо се случи... и сам човек ще успее да управлява кораба. И не бива да се движим. Ще тръгнем с шесткратно ускорение. Четири месеца...

В обсерваторията бях сам. Рядко ми се налагаше да ставам от амортизационното кресло, да проверявам електрониката, да сменям заснетите касети. По същество безполезна работа: всичко, което би могло да се направи, вече бяхме направили на път за Фомалхаут. Но уредите изпълваха обсерваторията с шум, създаваха илюзия за живот. А книгите, фоно- и филмотеката ние

оставихме на онези, които останаха на Буря. И през тези продължителни седмици аз мислех, единствено мислех.

Преди нас – ако не броим пробните рейсове – бяха летели само до Алфа от Центавър и Сириус. Ние първи потеглихме към Фомалхаут. В деня, когато буксирните ракети поведоха „Данко“ към стартовата зона, в списъците на експедицията имаше сто и десет души. Полетът продължи повече от година. Нашата награда за всичко бяха тридесет и двете планети, кръжащи около ослепително бялото слънце. Мислехме, че вече всички трудности са зад гърба ни. Но от четирите разузнавателни групи, които потеглиха към планетите, се върна само една – от Буря. Тогава кацнахме на Буря. Построихме ракетодрум и база, а нашите реаплани обшариха планетата от полюс до полюс.

Планетата е странна, много странна. Отначало ни се стори удивително тиха. Но ураганите й... подобни урагани няма на Земята. Стоварваха се внезапно. Три минути

черен хаос – само три минути – и отново тишина.

Когато потеглихме обратно на „Данко“, бяхме само петима. Осемдесет и четирима останаха на Буря.

Да, планетата наистина е странна. Може би работата се състои в това, че тя е безлюдна. Гледаш гората и си мислиш – отвъд нея на всяка цена има град: ами нали и гората, и птиците, и реката са досущ като на Земята! И същевременно знаеш, че градове не съществуват, че на цялата планета няма ни една колибка, построена от човек...

Спомням си, когато „Данко“ кацаше на разсъмване. Първото, което видяхме – това бе зарята, обхванала половината небе. Цветовете бяха толкова плътни, че ти се струваше, че и с ръка можеш да ги докоснеш... По-късно с недоумение се вглеждахме в това небе. За кого е предназначена тази заря? Защо съществува?!

И на Земята има пустини – ледени, пясъчни. Но най-пустинните пустини са онези, в които не съществуват хора. След отлитането на „Данко“ на Буря остана миниатюрна изследователска станция: шестнадесет вкопани в скалистата почва къщички, две обсерватории, хангари, а наоколо – безлюдна пустиня, заемаща

цялата планета: всичките океани, морета, планини, гори, степи...

Ден след ден, седмица след седмица минаваха, а аз все си мислех за онези, които останаха на Буря. Сега вече не си спомням как ми хрумна, че аз пръв ще видя Земята. Но от този момент нататък за друго трудно можех да мисля.

Системата ни за оптическа връзка отдавна не работеше. Радиовълните не стигаха до нас поради смущенията. Но и двата ни телескопа бяха цели. А екранът на кърмовия телескоп се намираше тук, в обсерваторията!

Аз пресметнах в кой момент силата на телескопа ще бъде достатъчна, за да се види на екрана Земята. Оказа се – след деветдесет и осем часа. Тогава извъртях креслото така, че да мога да виждам екрана. Беше светлосив: сребриста матова повърхност метър на метър.

„Данко“ летеше в режим на погасяване на скоростта – с рефлектор към Земята. Докато двигателят работи, не бива да се включва кърмовият телескоп¹. Ще минат деветдесет и осем часа, мислех си, и инженерът ще спре, непременно ще спре двигателя, всички ще дойдат в обсерваторията и ние ще се любуваме на Земята. А аз ще я видя преди другите, тъй като екранът ще оживее веднага, щом като двигателят спре. На

другите ще им трябва време, за да стигнат дотук, когато претоварването изчезне. А аз съм тук, креслото ми е на три метра от екрана.

Понякога в обсерваторията идва нашият лекар. Не, не идва, а допълзва. Откак „Данко“ се обърна с рефлектора към Земята, обсерваторията се оказа най-отгоре². Лифтът не работеше и докторът трябваше да пълзи седемдесет метра по тесния коридор. Той дълго си почиваше и ни разказваше новините: системата за вътрешна връзка не работеше и ние не можехме да я поправим, тъй като ни пречеше претоварването. Новините бяха забавни: докторът сам си ги измисляше.

Веднъж докторът ни попита:

– Знаете ли колко неизползвани почивни дни съм натрупал, ако броим по земно време, а?

Претоварването спъваше движенията му, но той, без за миг да спре, се добра до най-близкото до екрана кресло.

– Петстотин почивни дни! Нали не възразявате, ако си отдъхна тук... е, поне половин ден?

– Ден и половина, докторе – уточних аз. – Земята ще може да се види след тридесет и седем часа.

Той промърмори, че тридесет и седем часа са нищо работа, направо миг, и удобно се настани в креслото.

– Как мислите – попита той, гледайки сребристия екран, – колко се е променила през това време Земята, а? За нас изминаха само две години, а на Земята – почти половин век...

– Страхувате се да не би откритията ни вече да са остарели ли?

Докторът не отговори, беше заспал.

Не, помислих си, точно моите открития не са остарели! Че къде другаде биха могли да стигнат за това време? Е, до Алтаир или отново до Сириус. Но там такова нещо няма. Е, може би около Денеб, но до него има петстотин и четиридесет светлинни години...

Заспах, а когато отворих очи, видях биолога – седеше до мен. През тези месеци беше си пуснал великолепна рижа брада.

– Носят се слухове – каза той, поглаждайки брадата си, – че Земята ще може да се вижда. Да, звездоплаватели. Всички вестници са пълни с тези слухове.

– Слуховете са преувеличени – обади се докторът. – Ще видим само една малка светла точка, нищо повече.

– Не се отчайвайте, звездоплаватели – покровителствено каза биологът. – Искате ли да ви кажа как ще ни посрещнат на Земята?

Ние отлично се познавахме: по подчертаното безгрижие на биолога разбрах, че той отдавна мисли за това.

– Надявам се, че си спомняте как ни изпращаха – продължи биологът. – Братът академик произнесе трогателна реч. Братата му беше също като моята сега. Само ей тук бе подстригана така, а не така... Е-е, после се изказа онзи симпатичен чичка от комитета. Един много симпатичен чипонос чичка...

– Разбира се, че помня – каза докторът. – При това той произнасяше „парсèк“ вместо „пàрсек“.

– Точно така. После момичетата, които работеха на космодрума, ни поднесоха полски цветя. После...

– Спомняме си – прекъсна го докторът. – Прекрасно си спомняме. И по-нататък?

– Трогателно е, че напътствените речи са съхранени в сърцата ви, звездоплаватели – язвително каза биологът. Той не обичаше да го прекъсват. – Та така, понапрегнете фантазията си, мобилизирайте цялото си въображение – и пак няма да познаете как ще ни посрещнат.

– Е, и как?

Въпроса зададе физикът. Не бяхме забелязали кога е влязъл в обсерваторията.

– Ето как. Вие мислите – на Земята е изминал половин век, хората са други, всичко

е променено... Звездоплаватели, вие нямате и капка фантазия! Ние ще кацнем и нас ще ни посрещне същият онзи академик, който отлично ще си спомня изпращането ни и който никак не се е променил. И същият оня чипонос симпатичен чичка от комитета. И същите онези момичета... Как ви се вижда, а? Е, сякаш сме отлетели само за час, час и половина, и сме се върнали. – Той тържествуващо ни изгледа. – Е, добре, звездоплаватели, жал ми е за вас. Ще ви обясня. Цялата работа опира до наследствената памет. Помните ли как стояха нещата в навечерието на отлитането ни? Оставаше последната крачка... През тези петдесет години проблемът със сигурност е решен.

– Е, и какво от това? – попита физикът. – Какво лошо има, ако синът на художника стане, така да се каже, наследствен художник?... Почакайте, почакайте, да не би да имате предвид, че... е, прогресът... че прогресът ще спре?

– Наследствена специализация – замислено каза докторът. – Струва ми се, че на Земята не по-лошо от нас си представят цялата сложност на проблема. От една страна, предимството при обучението е огромно. От друга – получава се също като при занаятчиите...

– Заспивам, звездоплаватели – обяви биологът. – При шесткратно ускорение е вредно да напрягаш мозъчните си гънки.

И той наистина заспа.

След час дойде инженерът. Беше неузнаваем – почернял, с хлътнали бузи, комбинезонът му висеше като чувал.

– Автоматите ще изключат двигателя – каза инженерът. – Помнете, другари, че безтегловността моментално ще настъпи...

Странно, последните часове изминаха бързо. Може би защото отново бяхме заедно.

Теглото внезапно изчезна. Изправяйки се, амортизаторите на креслата мигновено ни изхвърлиха нагоре, към тавана, и в същия миг на почернелия екран ярко пламнаха звездни огънове.

Аз болезнено си ударих рамото в тавана. Някой закри екрана, но Слънцето успях да видя веднага. Отначало Слънцето, после Венера, Марс, даже Меркурий.

– Защо не се вижда Земята? – раздражено попита биологът. – Проклет телескоп! Нима Земята е скрита от Слънцето?

Направиха ми път до екрана и аз показах къде трябваше да се вижда Земята.

– Но там няма нищо... – неуверено произнесе докторът. – Значи има някаква грешка, така ли?

– Че каква грешка може да има! – възрази физикът. – Два пъти проверявах изчисленията... при мен, на моята машина. Земята трябва да е тук. Гледайте внимателно!

Земята не се виждаше.

Промъкнах се до пулта за управление и изключих светлината в обсерваторията. После намалих увеличението на телескопа. Образът се сви, затова пък на екрана се появиха Юпитер, Сатурн, Уран...

Отново върнах регулатора. Големите планети излязоха извън рамката на екрана, а от тъмнината изникнаха три светли точки: Меркурий, Венера, Марс.

– Няма я Земята – каза физикът.

– Ама вижте какво, как така... я няма? – попита докторът. Той се обърна към инженера.

Той не му отговори.

Аз обясних: увеличението е максимално, изчисленията не могат да бъдат грешни – нали виждаме всички останали планети. Докторът неочаквано се разгневи:

– Ама че дивотия! Излиза, че Земята е изчезнала, а?

Никой не му отговори. Той настойчиво повтори:

– Хайде да си изясним нещата!

– Чуйте ме – каза биологът. Гласът му бе прегракнал. – Да не би... войната? Война – и ето че Земята я няма. Изчезнала е!

– Не бързай, Павел! – прекъсна го инженерът и аз разбрах, че той вече бе мислил за това. – На Земята са изминали почти петдесет години. Малко ли неща, биха могли да се случат! Да променят орбитата на Земята например.

– Когато потеглихме, се разоръжаваха – каза докторът.

– И какво от това? – възрази биологът. – Би могъл да възникне конфликт...

Докторът сви рамене:

– Но планетата е изчезнала, разберете – самата планета! И Луната я няма.

– Изминали са петдесет години – каза биологът. – Нали чухте. За толкова време какво ли не може да бъде измислено...

Машинално, без да разбирам какво правя, се върнах в креслото си и затегнах коланите. Силно ме наболяваше удареното рамо. Отведнъж престанах да слушам разговора. Потънах в някаква тъмнина – ослепяваща, като при непоносимо претоварване. Продължи безкрайно дълго. После отново дойдох на себе си. Огледах се: всички седяха в креслата си, макар че, както и преди, бяхме в безтегловност. На екрана, около Слънцето, светеха три златисти точки. Само три!

– Не ми го побира умът – говореше физикът. – Цялата Галактика си е на мястото... И Слънцето, и планетите... А Земята я няма! Да, цялата безкрайна Вселена си беше на мястото. Изчезнала бе само нищожната прашичка – Земята.

– Трябва да предупредим другите...

Като че ли това каза докторът.

– Кого?

Никой не отговори. Наистина, кому бихме могли да съобщим, че Земята е изчезнала? Някъде в безграничната пустиня на черния Космос летяха и други кораби. Някъде, около чужди и далечни звезди имаше малки изследователски станции. Но даже и да сме не пет, а петстотин, или хиляда – какво ще се измени?

Та нали Земята я няма!

– Не вярвам – тихо каза инженерът. – Трябва да отидем там. И колкото се може по-бързо. Ние не можем да се върнем на Фомалхаут!

– Ще започнем всичко отначало – с прегракнал глас каза биологът. – Земята с нейните неразрешими противоречия... Трупаха се едно връз друго, от поколение на поколение всичко ставаше все по-объркано, сложно... Там не би могло да се намери изход... А в Космоса сега се намира цветът

на човечеството. Ще започнем отново, ще станем много...

Докторът без успех се опитваше да го успокои.

– Защо се страхувате да мислите честно и открито? – трескаво говореше биологът. – Случило се е неизбежното. Човечеството ще продължи да живее. Но без Земята. То ще се освободи от това заплетено кълбо от противоречия...

– Единствената свобода, която аз не признавам – каза инженерът, – това е свобода въвн от родината. Ние ще се приближим към Земята. Не вярвам... Хората не биха могли да допуснат...

Помислих: да, не биха допуснали, стига да погледнеха Земята оттук. Даже звездите да светят хиляди пъти по-ярко от Земята, даже да са неизброимо много, какво от това – без Земята Вселената е пуста!

– Да, ние ще тръгнем към Земята – казах аз, – нали всички са на това мнение...

Ние погледнахме към биолога и той отговори „да“.

Исках да се съсредоточа (струваше ми се, че нещо трябва да се измисли) – и не можех. После изплава една мисъл, която заглуши всичко останало: хората – каквито и да са и където и да се намират – светят с отразената светлина на Земята. Зад всеки човек стои

човечеството. Зад роботите, даже и зад най-умните, няма „роботство“. Вероятно в това се състои основното отличие.

* * *

Мълчанието продължи дълго. Чувствах, че е изминало много време, но колко – не знаех и не мислех за това. Заедно със Земята бе изчезнало и времето.

После някъде отдалеч се дочу неувереният глас на физика:

– Чуйте ме, ама чуйте ме най-сетне! Питам: възможно ли е на този екран да бъде получено ултравиолетово изображение, а? Разбирате ли, хрумна ми една идея... Земната атмосфера не поглъща всичката светлина. Част от светлината се отразява, губи се. И ако се научат да не я губят... е, да речем, някак да я поглъщат в горните слоеве на атмосферата и после да я използват... Разбирате ли, че ние заради това можем просто да не видим Земята!

Инженерът ме изпревари. Отхвърляйки се от креслото, той долетя до пулта за управление.

Образът на екрана се разфокусира. Рошавото Слънце нарасна. Венера стана по-ярка, Марс и Меркурий потъмняха.

– Не – глухо каза биологът. Сгърбен, той стоеше до самия екран. – Не виждам...

И тогава почти едновременно всички ние си помислихме за инфраизображението. Ако са се научили да улавят всичката видима и ултравиолетова светлина, която пада на Земята, то инфрачервените, топлинните лъчи трябва, както и преди, да се излъчват в пространството: инак ще се наруши топлинният баланс на планетата.

* * *

Инженерът смени настройката на екрана и ние видяхме Земята! Тя си беше там, където я търсехме, много ярка, много по-ярка от Марс и Венера. До нея почти толкова силно светеше Луната.

– Най-сетне! – прошепна биологът.

Опитах се да пресметна колко енергия допълнително са получили хората, но моментално изоставих сметките. Сега това нямаше значение.

Погледнах светещия циферблат на хронографа: бяха изминали девет минути – всичко на всичко девет минути! – от момента, в който изчезна теглото и автоматите включиха телескопа.

* * *

Ние мълчаливо гледахме Земята.

Корабите, които се връщат на Земята, винаги ще виждат нещо неочаквано. Това се разбира от само себе си: хората ще измислят още много нови неща. Но на кораба трябва твърдо да са уверени, че Земята ще я бъде вечно. Инак не си струва да се върви към звездите.

Тъй мислим ние, които живяхме девет минути без Земята.

¹ Кърма – задна част на кораб. – Б.пр. ↑

² Авторът гречи: кърмата с рефлектора и двигателите винаги ще се намира „най-отдолу“, тъй като силата действа в посока кърма – нос. – Б.пр. ↑

Пеперуда над поляната

Научно-фантастичен разказ

Владимир Михайлов

Да си разузнавач в Далечния космос не е професия, а начин на живот и хора от определена категория стават разузнавачи така, както някои рано или късно, но задължително се отдават на живописиста или литературата, А като опитат веднъж този начин на живот, хората после от време на време го проклинат, но вече не могат да скъсат с него – влиза им в кръвта. Завинаги.

* * *

Ние изскочихме не само в гравитационното поле, но едва ли не в атмосферата на планета, която се оказа тук съвсем ни в клин, ни в ръкав. Огромна сила се опитваше да ни разруши, усуче, подхвърляше ни насам-натам, в долните палуби нещо се трошеше с противен, болезнен звук, а моето въже за скачане, което висеше на една кука, само се завърза на възел, наричан от моряците „осморка“. За кацане – кацнахме. Още не бях успял както трябва да се разкърша, да поразмърдам костите си, когато интеркомът забръмча и Стария Пират вдигна слушалката.

Доближи я до ухото си и повдигна вечно смъкващите се панталони. Извън работата Пирата имаше вид на абсолютен повлекан и ако не сте го виждали как работи, не бихте могли да си представите доколко човек може да се преобрази, когато се залавя за нещо, за което е създаден. Стария Пират доложи, че внимателно слуша. Междувременно аз изпълзях от амортизатора и се приближих до шкафчето, в което държахме избрани произведения на конструкторите-оръжейници. Проверих трасьора, магазина и кондензаторите, порадвах се на оптиката и за всеки случай попрегледах контактите: ако нещо в този модел би могло да те подведе, то това са контактите и човек трябва да им хвърля по някой поглед. През това време Пирата погледна Марк Тулий и вдигна два пръста – което означаваше да се обличаме според Втора програма, без изкуствено дишане: атмосферата я биваше.

– Добре – каза Пирата в слушалката. – Бедата, капитане, не е голяма, ще излезем и ще разпитаем първия срещнат. – Това му бяха любимите думи, преди да стъпи на

чужда планета, с което приключи разговор а и започна пъшкайки да си навлича костюма.

Гмурнахме се в нощта като в студена вода. Леко ни секна дъхът. Люкът изсвистя, затваряйки се зад нас и ние останахме насаме с чуждия край, нашепващ нещо с гласа на вятъра на език, който не разбирахме. Постояхме известно време в тъмнината – синкава от множеството звезди. Изпитвахме странно чувство. Първата стъпка може да се сравни само с усещането, че ей сега те очаква любовта. Този миг е миг за стихове, макар че аз, честно казано, не ги обичам: лошите не ти трябват, а хубавите те карат да се отпуснеш, да изпадаш в едно такова настроение, когато ти се иска да мислиш само за великата мисия на човечеството и да галиш някое куче. Не, не обичам стихове и сега просто си помислих: мир вам, сребърни мъглявини – и усетих как гърлото ми се свива. Марк Тулий сумтеше до мен, а стажантът Петя нещо си шепнеше. Стария Пират, с присъщата му деликатност, даде сигнал: „Е, обършете си сълзите и на работа, деца!“ – и всичко дойде по местата си.

Опитът е велико нещо, баща на интуицията. Интуицията пък е стожерът на разузнаването в Далечния космос, нейният гръбнак. Земята е малка планета, множество

хора я изследват от доста отдавна и все пак не може да се каже, че тя е изучена докрай. А какво могат да направят трима-четирима души, които се намират в една точка на съвършено непознато небесно тяло? Че нали на тях им предстои да направят първите, основните, а много често и единствените изводи, да си кажат тежката дума. А разузнавач без интуиция е прост събирач на факти и присъствието му сред нас е толкова успешно, колкото на слепец в отбор на снайперисти. Интуиция – заради нея ни прощават много неща.

Ето защо ние не бяхме изминали и двеста метра, и трима от нас вече знаеха, че на тази планета има живот, макар че никой от нас не би се наел да обясни защо мисли така. Знанията на човека са по-малки от възможностите му и понякога сработва някакъв механизъм, който и самият той не може да контролира. Ние просто знаехме, че на мъртва планета се чувстваме другояче, не като на жива. И точно сега съвсем ясно усещахме, че планетата е жива. Но жива – това не означава приятелски настроена и ние още по-здраво стиснахме патлаците, а Стария Пират каза – беззвучно, разбира се, на линтел:

– Стига вече пешачка. Ще летим.

– Отлично! – каза стажантът Петя, който обичаше да лети. Но по ранг още не му се полагаше да обсъжда заповедите. При това в училището беше усвоил линтела общо взето пасивно – за разбираме ни разбираше, но говореше само устно. В училището най-вече ги зареждат с ентузиазъм, другото идва покъсно, Така че Пирата моментално го постави на мястото му, като каза безмълвно:

– Още една звукова вълна, чирак такъв, и вместо на разузнаване ще отидеш в кухнята.

Стажантът разбра намека и млъкна, Ние отворихме капаците на двигателите. Всеки от нас определи курса – лесна работа, тъй като в мозъка си имаме нещо като компас, така че машинално фиксираме и времето, и посоката, и разстоянието. Това става от само себе си някъде на втората, а при някои и на третата година, а ако не стане – какво пък – човек си търси друга работа. От стажанта все още не можеше много да се иска и аз му казах:

– Обувката ми да ти е ориентир. Не я губи от поглед.

– Готови ли сте? – попита Стария Пират, включи стартера и се издигна във въздуха пръв. Аз поех след него, стажантът излетя почти сносно, а Марк Тулий, както винаги, завършваше колоната.

Летяхме на височина сто метра и хвърляхме по някой поглед надолу и встрани. Под нас беше гол камънак и Стария Пират изказа мнението си:

– Ако е рухнал тук, не давам и пукнат грош за него.

В разузнаването съм отскоро – доста след Пирата и не знам кое се е появило по-рано: този му прякор или жаргонът му, достоен само за оперетни разбойници. Единственото, което бях чувал, бе, че преди разузнаването беше се занимавал с антична философия, а Марк Тулий – със зърнени култури. Докато си припомнях с какво самият аз си запълвах живота преди да избягам в разузнаването, отпред нещо изникна. Точно си помислих, че това са скали, когато се оказа, че е гора.

Даже не гора, а много дървета на едно място. Разбирате ли, много дървета – това още не е гора, тъй както и много хора не винаги правят отряд. Аз сигнализирах мисълта си и стажантът не издържа, изхили се: зад гърба си имаше не повече от пет кацания, а това е време, когато се смееш и на неща, които не са смешни. Това не беше гора, а много дървета, които се намираха на достатъчно разстояние едно от друго, за да не пречат на съседите си да растат така, както им скимне, и всяко дърво бе самотно, като че ли отделно нарисувано, и изобщо

всичко това напомняше на кадър от мултфилм.

* * *

Стояхме тъй, докато самите ние не пуснахме корени в меката почва, а ако, искаме да бъдем по-точни – три минути и половина; после изведнъж се опомнихме и озадачено се спогледахме. Никой не пророни дума, но ние моментално се построихме в походна колона и поехме, като внимателно се оглеждахме. Изминахме малко повече от четирисотин метра и най-сетне видяхме нашия собствен катер, заради който и предприехме целия този поход. Общо взето, предназначението на тази космическа вагонетка е за свързка между корабите в пространството, през останалото време стои закрепена в специално гнездо, вдлъбнатина в тялото на кораба. Закрепена – по-точно трябва да е закрепена, а да следи за това е задължение на боцмана, този път обаче нашият ръмжащ Лъв сдаде фронта и докато ни тресеше преди да кацнем, катерът се бе откъснал. Сигурно боцмана го е втрисало още по-силно, когато е стоял изпънат пред капитана и е давал обяснения.

Катерът лежеше на поляната, почти в края й. Ние, както в такива случаи се полага, се разделихме и се приближихме към него от четири страни. На нищо не миришеше, във

въздуха се чувствуваше само мирис на озон. Отвън катерът изглеждаше наред – стоеше на четирите си лапи, но лапите му бяха потънали в почвата по-дълбоко, отколкото се полагаше. Автоматът следователно не бе погасил скоростта. Разбрахме това и се приготвихме за неприятности.

– Проклетата железария! – с чувство каза Пирата. – Ами да погледнем, да видим с какво още ще ни изненада.

В каютата всичко бе нагоре с краката като след абсолвентски бал на курсантите от Училището за разузнаване в Далечния космос. Промъкнахме се през този содом и проникнахме в двигателния отсек.

Разузнавачите от всичко трябва да разбират и не как да е, а като специалисти, тъй като там, където сме, често пъти в радиус от десетина и повече светлинни години няма никой. И се оправяме. Ето защо веднага ни стана ясно, че не можем да разчитаме на катера. Механиката му наистина бе оцеляла, но мембранният диск, оцветен във всички тонове на дъгата, не само бе изскочил от мястото си, ами се бе пръснал на малки кристалчета. А без мембрана катерът може да служи само за паметник, но не и за летиене, а на нас ни бе необходимо да летим.

Ние се настанихме върху отломъците на своите надежди и мълчаливо се посъ-

ветвахме. Катерът е полезна вещ, необходима за нашето стопанство и не ни се искаше да го изоставяме, а да отнесем на ръце тази машинария не можехме. Оставаше едно: да домъкнем и да монтираме нова мембрана и чак тогава да запалим двигателя.

– Бижу – каза Стария Пират. – Само дете е по-добре да монтираме мембраната на кораба, в работилницата, а не в лоното на природата.

Помръкнахме малко, като съобразихме на какво разстояние ще ни се наложи да мъкнем масивната рамка, осем метра в диаметър. Моторчетата ни бяха прекалено слабички, за да я издигнат и следователно, ще ни се наложи да я мъкнем на гръб, четиримата. Нямахме как.

Марк Тулий се вмъкна в миниатюрната свързочна кабина. Включи апаратурата – и нищо. Великият оратор поклати глава, свали от гърба си походната радиостанция и я включи. Станцията мълчеше – не само че нямаше никакъв сигнал, но дори и шум. Със същия успех към антената можехме да включим тухла. Марк Тулий измъкна от джоба си тестер, отвори радиостанцията и започна да я ръчка с уредчето.

– Акумулаторът – каза той. И като се насили, изцеди и втора дума: – Празен.

Стария Пират му грабна тестера и сам се пъкна. В акумулатора нямаше и следа от електричество, макар че преди да излезем бе пълен и едно зареждане обикновено стига за не по-малко от година. Колкото до останалото – станцията си беше съвсем наред, както цялото стопанство на Марк Тулий. Пирата мрачно каза:

– Оркестърът свири туш. Е, хайде на работа.

Поиграхме си с рамката към два часа. След което Пирата реши да си починем тридесетина минутки: предстоеше ни немалък път. Светилото вече бе успяло да се издигне. Беше горещо като след първа целувка. Ние се отдръпнахме в сянката на близкото дърво и наизвадихме храна за закуска. Яденето е занятие, с което можеш да се забравиш. Ние се увлякохме и пропуснахме момента, когато първите двама се появиха на поляната.

Двама – тичаха колкото имат сила – единият бягаше, другият го преследваше. Хуманоиди, джуджета, на ръст ни стигаха едва до гърдите. С големи глави. Полуголи. Всичко това по навик моментално отбелязахме. След което видяхме как задният, разбрал че няма да го настигне, спря и приклепна. В ръцете му изникна нещо – готов съм да се закълна, че бе клон дълъг половин метър. И ето че джуджето, опряло се на коляно,

вдигна клона, сякаш беше оръжие. Не успяхме даже да се учудим. Блеснаха къси пламъчета, раздадох се резки, добре познати звуци. В този миг планетата моментално спря да ми харесва. Бягащият почти бе стигнал края на гората. Сега плъосна по очи. Стрелецът скокна и издаде победен вик, гласът му бе висок и приличаше на женски. После туземецът захвърли оръжието си и подскачайки високо се понесе натам, откъдето бе дошъл.

Ние вече лежахме край дървото, заели отбранителна позиция, а остатъците от закуската се търкаляха встрани. Не сваляхме поглед от отдалечаващия се, като по навик го държехме на прицел. Той се скри зад дърветата и аз попитах на линтел:

– Какво държеше?

– Чакай малко – сигнализира Стария Пират. – Запомни ли мястото?

– Естествено – отговорих. – Той падна зад дървото с кривия клон.

– Бягай натам. Ще те прикриваме.

Запълзях. Тревата на поляната стигаше на джуджетата до кръста, така че ме скриваше. Поех към дървото и пресметнах: ще трябва да пълзя петнадесетина минути. Така и се оказа. Допълзях до дървото и без да ставам, го обиколих, като внимателно се прехвърлях

през издадените корени. Зад дървото нямаше никого.

Никого, разбирате ли? Тревата още бе смачкана на мястото, където бе лежал убитият. Убит – тъй като той падна точно така, както пада човек убит на място, а не както ранен. Но там нямаше ни тяло, ни капка кръв – нищо. Огледах се, внимателно се изправих на коляно, а после и в цял ръст. Тялото го нямаше. За разговор бе далеч, но аз се напрегнах и повиках – безмълвно, разбира се Пирата и му обясних ситуацията. Старецът ми отговори:

– Прекрасно. Ние нищо не забелязахме. Като се връщаш, вземи със себе си оръжието.

И аз бях помислил за същото. Когато се отдалечих на тридесетина метра от дървото, чух трясък, огледах се и го видях.

Седеше на дървото, възседнал дебел клон. Листата го скриваха от другите, но оттук, отстрани, го виждах съвсем ясно. В ръцете на лилипута имаше нещо като парче дъска и пръчка, която, според мен, току-що бе отчупил от дървото. „Виж ти“ – помислих си, докато го гледах как вертикално прикрепя пръчката към дъската; противникът му не е улучил, тоя е паднал, а стрелецът не поиска да се увери в смъртта му и сега спасилият си

майстори нещо: бумеранг или не, но и с това можеш да халосаш някого по главата.

Не познах. Той довърши приспособлението си и веднага го възседна – така, че клонът стърчеше между краката му, отпред – по-къс, а отзад – по-дълъг. Загледах го крайно изненадан, в очакване какво ще последва. Той се приповдигна и замря, само издаде устните си като че ли ще свирне. И в следния миг дъската с възседналото я джудже се откъсна от мястото си и полетя.

Тя летеше съвсем като малък самолет, а джуджето седеше на нея и по непонятен начин я управляваше. Премина близо до мен с около седемдесет километра в час и аз съвсем ясно видях босите крака на летеца и мръсните му пети. До слуха ми стигна слабо жужене и утихна – дъската с пилота изчезна, мяркайки се между дърветата. Поех си дъх и опипах челото си. Влажно, но температурата му като че ли бе нормална. Повиках Пирата:

– Май нещо не съм наред.

Той се позабави с отговора.

– Вземи оръжието и пълзи насам.

Продължих. Слънцето напичаше, тревата не миришеше силно, но омайващо и ти се искаше да заспиш и в съня си да видиш своя дом, където през ветровити нощи скърцането на тавана напомня за далечни прадеди. Нещо, което никога не съм имал – ето защо

се оказах тук и сега пълзях с притворени очи, докато не стигнах мястото, където, както ясно помнех, стрелецът бе захвърлил оръжието си. Мястото бе същото, пък и Пирата ми помогна със знак. Така че грешка нямаше.

Разбира се, да намериш в тревата половинметров предмет, особено като се движаш пълзешком, не е така лесно. Претършувах наоколо, после запълзях по спирала, мачкайки тревата. След две секунди намерих клон, след още две – втори и веднага още един. Нямаше никакво оръжие. Огледах клоните един по един. Е, от триста метра кой да е от тях при малко въображение може да мине за оръжие, но, ако ме питате какво с тяхна помощ не би могло да се прави – то е да са стреля. От тези работи все нещичко разбирам. Въртях ги и ги мирисах, после плюх и запълзях, като оставих клоните на омачканата педя земя.

Намирах се на половината път от своите, когато тревата зашумоля по-силно. Един разузнавач няма да отmine подобен сигнал. Долепих се до земята, след което внимателно надигнах глава, увенчана със сноп трева. Заек беше. Носеше са през поляната и някой – куче или вълк – го догонваше. Ясно бе, че дългоушкото няма да избяга, макар че прашеше по правата, без подскоци и криволичене. Показалецът ме засърбя, но се сдържах:

засега нищо не ме заплашваше. Въздъгнах и съобразих, че звярът ще настигне заека на мястото, откъдето идвах. Заекът със скок се приземи на отъпканото място. А после ми се прииска да заплача.

Е, не от жалост, разбира се. Вълкът от паметивека яде зайци и досега никой не е успял да го превъзпита. Само че работата не стана така и на мен ми се приплака от недоумение. Тъй като всичко, което последва, отказваше да се побере в мозъка ми, а не би се побрало и в най-големия електронен мозък на Земята.

Заекът изскочи на отъпканата педя земя (аз се надигнах, наблюдавайки го: ние избягваме да се показваме само на човекоподобни, от четириноги няма защо да се крием) и се прилепи до земята. И изчезна.

Вместо него от земята изскочи джудже – същото като онези, първите. Не знам откъде се взе и къде се дяна дългоушкото. В приказки не вярвам: толкова реални чудеса съм видял през живота си, че приказните изобщо не ме вълнуват. Но заекът изчезна, а изскочи джудже и в ръцете си държеше клон – един от онези, които преди малко бях взел и после хвърлил. Джуджето го надигна към рамото си – вълкът бе скочил вече – и блесна огън, и прозвучаха изстрели. Вълкът се преметна през глава и замря.

Едва сега се опомних и прехвърлих камерата на гърдите си, за да съхраня сценката за назидание на невярващите. Падналият вълк лежеше невидим за мен в тревата, а джуджето седеше и внимателно разглеждаше клона. После вдигна глава. И – чух го – каза нещо с пискливото си гласче. От мястото, където падна вълкът, се изправи второ джудже. Те седнаха едно до друго и започнаха да преглеждат клоните, като нещо си бърбореха. Като че ли мненията им не съвпадаха. След което единият от тях започна с клона да рие яма в земята; пръстта хвърчеше така, сякаш работеше с лопата. Другият се затича към края на гората и изчезна в сянката ѝ.

Реших, – стига ми толкоз. Прииска ми се Марк Тулий да ми даде лекарство, да пипне челото ми с тежката си ръка и да констатира слънчев удар, да ми нареди да полежа на хладно около триста или малко повече минути. В противен случай – ясно го усещах – няма да издържа.

Допълзях до тях и по странно блестящите им очи разбрах, че и тримата са видели същото, и още не се знае кой на кого трябва да окаже помощ.

Междувременно другият се върна. С него дойдоха още няколко туземци, сред които явно имаше и жени – съдех само по

различното облекло, по фигура почти не се различаваха – в тях нямаше онази привлекателност, оня безмълвен, но оглушителен зов, който особено добре долавяме ние, дете с години не се прибираме у дома. Надошлите мъкнеха разни пръчки и нещо като изрезки от дъски. След тях иззад дърветата се показва... Представете си камион догоре натоварен с разни парчетии, в кабината седи водач и ръцете му лежат върху кормилото. Сега махнете камиона, направете го невидим – и ще имате рядкото удоволствие да видите как във въздуха, на метър от земята плава човек, който седи във въздуха леко свил крака и протегнал ръце, а след него, свързана само „с въздух“ лети камара товар, променяйки скоростта и направлението си, без да се доближава или изостава от него. Ето какво видяхме. Невидимият транспорт стигна до отъпканото от мен място, водачът раздвижи ръката си и лежащата във въздуха камара започна да се накланя, сякаш хидравликата повдигаше края на платформата, и накрая отпадъците се посипаха на земята. Водачът отново размърда ръце, като че ли превключваше лостове и плавно потегли във въздуха – на същата височина – в обратна посока. От отчаяние затворих очи.

Забил нос в тревата се опитвах да разбера в кой миг и на кое място точно съзнанието

ми, обикновено наред, е кривнало и е поело по пътя на безумието. А че бях мръднал нямаше никакво съмнение, май и останалите трима не бяха избегнали тази участ. Чувах ги как размишляваха, лежейки редом с мене. „Туй нещо без кран не могат го вдигнат“ – уверено съобщи Стария Пират. „Ъ-ъ“ – дълбокомислено отговори Марк Тулий. „Ами ако...“ – започна стажантът и млъкна. „Е-е!“ – каза Марк Тулий, но с друг тон. „Виж ги, бе, мътните да ги вземат!“ – сигнализира Пирата и притихна. Не погледнах, и така ми беше добре – приятно прохладно, искаше ми се да подремна и в съня си да видя нещо съвсем обикновено: джунглите на Антор или супа от концентрати. „Това няма да се удържи – отново предсказа Пирата – и изобщо цялата им конструкция е абсолютна фикция.“ Марк Тулий отново отговори нечленоразделно, само по интонацията можеше да се съди, че и той се съмнява. Стажантът неочаквано се засмя на глас, а Пирата изруга и каза отново на линтел: „Миша, давай насам аптечката, работата нещо не върви на добре“. След минута усетих как ми навиват ръкава. Позволих им да вкарат в мен всичко, каквото Марк Тулий счете за необходимо, изчаках още към две минути и отворих очи.

На поляната вече се издигаше кула – нещо подобно на конус, застанал на върха

си, а странният народ беше се събрал на вирнатата му към небето основа и продължаваше да строи. Строителството за тях, както разбрах, беше фасулска работа: достатъчно бе само да поставят едната част до другата и тя вращаваше така, сякаш бе заварена. Според всички закони на механиката тази кула още в самото начало би трябвало да се катурне, но нищо подобно не ѝ се случи и тя продължаваше да си расте. Впрочем на нашите илачи вече им беше време да подействуват, но картината не изчезваше, и оставаше едно – да предположим, че всичко това става наяве, макар и да бе невъзможно. В момента те се намираха на около седем метра височина. Стария Пират, сякаш прочел мислите ми, се обади: „Да, понякога лъчението дава странни ефекти. Пък и изобщо... – На това място мисълта му намери ново русло и потече по него. – А изобщо всичко това си е напълно реално. Съществуват закони на вероятностите, и не е невъзможно да сме попаднали в такова кътче на Вселената, където те не са същите като при нас. Симетрията, симетрията на явленията...“ – Стария Пират, както мнозинството философи и най-вече – бившите, понякога се прекланя пред витиеватите формулировки на законите значително повече, отколкото заслужават. Ето че и сега започна беззвучно да разсъждава на тази

тема. „Кое е абсолютно невъзможно? – попита и сам си отговори: – Събитие, при което е нарушен някой от фундаменталните закони. Другите явления може да са с ниска степен на вероятност, но не и невъзможни. А да не говорим, че на самия закон никъде не пише какъв е в действителност – фундаментален или само се прави на такъв, всичко зависи от нивото на знанията ни... Така че – струва си да помислим дали съществува закон, който да забранява на клончето да се превърне в огнестрелно оръжие. Залагам обувките си срещу две седмици отпуска, че може да бъде намерена такава верига от събития, при реализирането на която този клон може и даже неизбежно трябва да се превърне в оръжие и да изстрелва куршуми. Например...“

Очаквах с любопитство примера му и как ще построи веригата от събития, но бях лишен от това удоволствие, тъй като едно от джуджетата в този миг започна да се взира към нас. То даже поднесе ръцете си към очите – във формата на бинокъл, като че ли така по-добре виждаше. Заставах нащрек. Отдолу туземецът трудно можеше да забележи катерача ни – намираше се в сянка, слънцето бе зад гърба ни – но отгоре успя да види нещо и се развика, сочейки с пръст. Строителите моментално се посипаха от площадката – не падаха, а се спускаха плавно и никой от тях не

си строши врата, въпреки че вероятността бе голяма. Като се намериха на земята, те се юрнаха към нас, вдигайки врява и размахвайки пръчки. Пригответих се и зачаках по-нататъшните събития, като ги държах на прицел, без все още да премествам ключа в положение „масова цел“. Стария Пират стана, намести фламера на гърдите си и размахвайки дясна ръка бавно тръгна към местното население – спокоен, както винаги в такива случаи и усмихнат, също като земянина от картинката, изобразяваща дружески контакт.

Двете страни спряха на четиридесетина метра от нашата позиция. Между тях имаше две крачки. Никой не стреляше и изобщо не проявяваше враждебност и ние малко се поуспокоихме. Знаехме, че сега Пирата опитва да налучка начина им на мислене, да открие в него някаква пукнатина и да се вклини със своя линтел. Джуджетата го гледаха без страх, но, както разбрах и без особен интерес. На лицата им, които приличаха на човешки, макар и не съвсем, се появяваха и изчезваха гримаси; мимиката им беше богата, но явно не съвпаднаше с нашата, а в такива случаи е трудно да се каже дали събеседникът се усмихва или се зъби. Те говореха нещо – във всеки случай онзи, който стоеше най-близо до Пирата. Устните му, ярки и леко подпухнали, се движеха, а малките зе-

ници не се откъсваха от лицето на нашия старец. Усетих леко пулсиране в слепоочията: за да мога да различа израза на очите от такова разстояние, трябваше да напрегам зрението си, а това е изморително. И в този миг водачът на туземците решително протегна ръка.

Това ни бе познато: за да избегнем усложненията, ние не веднъж сме плащали такси, когато попаднем на обитаема територия. Законите трябва да се спазват, колкото и примитивни да са. Стария Пират беше с гръб към нас, но аз си помислих, че сега се усмихва доволен, че нещата се развиват по обичайния начин и няма да се наложи да измисля нова схема. Той бръкна в чантата си и измъкна шепа всякакви ненужни неща, каквито вечно мъкнеше със себе си. Обичаше де се запасява: болтчета, фенерче, зареждащо се от атмосферата, цип от стар комбинезон и други вектори. Но водачът пренебрегна даровете. Той отново протегна ръка и този път нямаше съмнение, че сочи фламера на гърдите на нашия командир. Не знам какво е изразявало лицето на Стария Пират в този миг, но по бавното движение на ръката му, която той положи на оръжието, разбрах че е объркан.

Да си даде оръжието – това означава прекалено много, особено когато пред теб са

застанали петнадесетина души и няма значение, че всеки от тях ти стига до кръста. Така че отлично разбирах защо Пирата се бави. А оня, мъничкият, все тъй стоеше пред него заповедно протегнал ръка и гледайки го уверено в очите.

Старецът се реши. Той свали фламера от гърдите си. По едва забележимото движение на рамото му разбрах, че е изключил кондензаторите и е блокирал разрядника. Сега оръжието вече не можеше да му помогне, но и да му навреди – също.

Малчуганът алчно грабна оръжието. Останалите мигом го наобиколиха, главите им се наведоха над непознатия предмет. Стария Пират направи крачка назад и застана в очакване.

По-нататък нещата се развиха мълниеносно. Джуджетата внезапно се пръснаха настрани – точно в мига, когато у мен се появи някаква догадка и изчезна, изместена от последвалите събития. За секунда Пирата и водачът на човечетата се оказаха насаме, един срещу друг. Джуджето надигна фламера. Пирата не трепна; знаеше, че няма от какво да се страхува, макар че едва ли му бе приятно. След което удари картечен откос. Обезвреденият фламер оживя в ръцете на стрелеца в несвойствено за него качество на картечен пистолет. И едва ли и един от

неизвестно откъде взелите се куршуми пропусна целта. Стария Пират рухна като подкосен. Джуджетата се разписаха танцувайки, а главатарят им скачаше най-високо. И в този момент на скок го намери тънкия лъч на трасьора – устройство, което ни помага да не пилеем зарядите напразно.

В следния миг зарядът щеше да изпепели скачача, но Марк Тулий в движение удари стажанта по челюстта. Опитен разузнавач би успял да се отдръпне, но стажантът още не притежаваше необходимата реакция. Зарядът отиде в небето, а Петя плюсна на земята и няколко секунди лежа в безсъзнание. Ние изпратихме с очи отдалечаващите се джуджета и ето че магиите отново започнаха; те се променяха, тичайки, губеха човешкия си облик и ето – вече ято птици се издигна над поляната и изчезна отвъд гората, а няколко четирикраки в галоп се скриха зад дърветата. Тогава Марк Тулий прехвърли погледа си на мен. Беше уплашен.

– Да – казах, – аз също видях.

Марк Тулий засумтя. Стажантът дойде на себе си и седна, пъшкайки. Марк го потупа по рамото, а аз казах на глас, за да ме разбере ясно Петя:

– Не бързай – това в първата заповед на разузнавача, момче. Е, извинявай, но ти

избърза и можеше да извършиш голяма мръсотия. Да вървим, Миша.

Някак си веднага разбрах, че щеше да е мръсотия. Марк Тулий кимна и ние с бърза крачка, без да се крием, се отправихме натам, където лежеше Стария Пират.

Стигнахме, в очите на стареца имаше удивление. Малките дупчици напреко преси-чаха гърдите му. Аз ги гледах докато Марк Тулий, клекнал, се опитваше да напипа пулса на командира. Една от дупчиците изчезна. Марк пусна ръката на командира, обърна се към мен и попита – в този момент не можеше да мине само с междуметия:

– Ти засече ли времето тогава – с оня?

Не беше много ясно, но го разбрах.

– Да. Оня след петнадесет минути вече бе на дървото. Даже малко по-рано.

Марк Тулий погледне часовника си, ние седнахме и зачакахме. Изминаха осем минути преди Стария Пират да въздъхне. Гледахме го. Той бавно извъртя глава, погледът му сега бе смислен. Измъкна изпод тялото ръката си, седна и поклати глава.

– Е, как си? – попитах.

– Като че ли се връщам от оня свят – изръмжа той. – Ама че разбойници, а?

– Да – съгласих се. – Но-о, разбираш ли, те...

– Всичко разбрах – каза старецът. – Разбрах, когато ги разгледах отблизо. Той с мъка стана. – Само че усещането не е много приятно. От годините ще е. Пък и отдавна не са ме убивали.

– На тях лесно им минава – съгласих се аз, – от възрастта, сигурно. И Марк се досети.

Стария Пират леко се усмихна.

– Марк – проговори той, – има въщи двама такива разбойника, има си хас да не се досети. Е, ще тръгваме ли?

Обърнахме се, за да се върнем там, където ни очакваше мрачният стажант. Той като че ли даже бе успял малко да си поплаче, от обида – а може би само ми се стори. Стария Пират каза:

– Какъв е пък този траур? Да не би да си се накарал да ме погребваш, а?

– Ама аз не стрелях! – вместо отговор извика стажантът. – Те неправо ме обвиняват! Не стрелях! Само си помислих да им ударя един сега! – и...

Ние с Марк Тулий се спогледахме. Приблжих се до стажанта и погледнах индикатора на фламера. И не можах да се сдържа да не подсвирна от удивление: акумулаторът на фламера беше празен като бордовата книга на непостроен кораб. Вдигнах своето оръжие – същата работа. Акумулаторите бяха се разрешили докрай. И за никаква

стрелба не би могло да става въпрос – а ето че трасьорът бе задействал, и разряд имаше, само дето отиде на вятъра. Казах на Марк Тулий:

– Явления от същия тип. Добре, какво ще правим? Ще мъкнем ли рамката?

– Защо? – попита Марк Тулий. – Ще полетим с катера.

Напрегнах мисълта си и разбрах какво искаше да каже. Стария Пират и стажантът удивено погледнаха. Великият оратор кимна към Петя:

– Той.

– Ясно – казах. – Щом можа да стреля, значи и катерът ще може да вдигне. Ако поиска.

– Да вървим – каза Марк.

Уловихме рамката и започнахме да я напъхваме в катера. Едва сега и Стария Пират разбра мисълта ни.

– Я, виж какво са намислили! – проточи глас той. — Какво пък, остроумно е. Чирак, я ела тук! – Той посочи креслото на водача. – Разполагай се.

– Степан Петрович! – каза стажантът и подсмъркна.

– Хайде, хайде подкани го Пирата. – Без разговори!

Стажантът нерешително се промъкна покрай нас и седна.

– Сядайте всички! – изкомандва Стария Пират. – Дръжте се по-здраво!

Включихме защитата.

– Е, добре – проточи Пирата, – а сега, чирак, карай вкъщи. На кораба.

Стажантът не помръдна, на лицето му отново се появи обиден израз.

– Ама ние не ти се присмиваме! – казах колкото мога по-убедително. – Ти нали не стреля по онзи?

– Не! – сърдито каза Петя. – Не стрелях!

– Ама много ти се искаше, нали? Много, изключително много?

– Е, искаше ми се – измърмори той.

– Така и си помислихме. А сега трябва да ти се прииска, ама много, много, съвсем много, катерът да се издигне във въздуха, като че ли двигателят му работи нормално. Разбираш ли? И да си го представиш също така ясно, както когато стреля по онова човече. Така че и самият ти да повярваш в това, разбираш ли? И ние ще се издигнем, и ще полетим така, както онези летяха на своите тояжки, както се превръщаха в каквото им се прииска – в зверове и птици, тъй като много силно го желяеха и сами си вярваха. Разбра ли? Е, хайде, ще летим.

– Без мотор ли? – промърмори стажантът.

– И онези летяха без мотор.

Той нерешително премигна.

– По-добре е някой от вас...

– Не – каза Стария Пират. – Разбираш ли, ние няма да можем. Ние не можем до край, искрено да повярваме в това. Твърде много сме преживели и твърде сме наясно с нещата – кое какво е, кое е възможно и кое не е – твърде добре, там е бедата. Ние вярваме не в чудеса, а в абсолютни закони, немалко цинцини имаме на главите си, блъскайки се в тези закони, и страхът да ги нарушим е дълбоко залегнал във всеки от нас. А ти все още можеш, стига да поискаш и да повярваш, а като повярваш и да успееш, тъй като... Ама не е ли все едно, хайде, действай и не карай кораба и всички, които са на него да чакат прекалено дълго. До Земята има още много път, а ние нямаме търпение да видим и някои от тези, които останаха у дома.

От вълнение нашето старче се превърна в поет.

– Добре – тихо каза Петя. – Ще опитам.

* * *

Той затвори очи, съсредоточавайки се. Ние мълчахме, за да не му пречим и даже мислите ни бяха „тихи“, за да не се чуват извън пределите на мозъка ни. Имахме му доверие – не случайно бе такъв тих, с клепнали уши, и в очите му често се появяваше романтичен блясък.

И не се излъгахме. Той постави ръцете си на лостовете, устреми поглед в челното панорамно стъкло, задиша учестено и се наведе – и след около две минути разбрахме, че той вече лети, само дето ние с катера не бяхме мръднали. Значи нещо му пречеше, някакви останки от здрав разум и неверие. Но пречките с всяка изминала минута ставаха по-слаби. И ето че катерът – всички го почувствувахме – трепна леко, като лодка, заседнала на брега в момента, когато приливът гони водата и първата вълна вече мъничко повдига дъното ѝ. После катерът трепна още веднъж, по-силно – и плавно се надигна. Мълчаливо се спогледахме. Катерът набираше скорост. Още няколко минути здраво стискахме кой каквото имаше под ръка, но после разбрахме, че няма да паднем: стажантът сигурно владееше катера във въздуха и го водеше към кораба.

– Ти каза „у дома“ – обърнах се към Пирата. – Само че доколкото си спомням, експедицията не я готвеха единствено затова – да загуби катера си и отново да го намери; задачата ни беше да установим възможното ниво на цивилизациите в тази зона. Но тази планета с всичките ѝ чудеса стои извън цивилизацията, тя е парадокс и нищо повече. Така че няма скоро да видим дома си: предстои ни тепърва да търсим.

Марк Тулий ме изгледа с почуда, а Стария Пират отговори:

– Ти не разбра, Стрелецо: цивилизация, която може да отдели цяла една планета за детска площадка и да направи така, че децата да живеят в своя свят, където всяка тяхна фантазия, всяко желание да се изпълнява сякаш от само себе си; че децата да растат, изпълнени с увереност в себе си и в силата на мисълта си и въображението – ами това, приятелю, е цивилизация, която заслужава уважение и завист. Техническата страна на въпроса ми е пълна мъгла, но добре са я изпипали.

– Акумулаторите – каза Марк Тулий с присъщото му красноречие.

– Изпразниха се. Всичките.

– Да, акумулаторите. Някакво поле или кой знае какво. Та нима е важно?

– Ами подготовката – усъмних се аз, – правилна ли е? За предстоящата младост, за зрялата възраст?

Този път Марк Тулий измени на себе си.

– Ама защо подготовка? – с досада попита той. – Ама че глупост. Ти нали не мислиш, че твоята възраст – това е подготовка за старостта? Пирата не мисли, че сега се подготвя за смъртта. Не, това просто е различен живот и всеки от тях трябва да се изживее по най-добрия начин. Хората

жестоко се заблуждават, когато се опитват в даден етап от развитието си да наваксат нещо, изпуснато в предишния: все едно, че си загубил тефтерчето си на Земята, а после го търсиш край Гама от Лебед. Гъсеницата на пеперудата яде листа, но напразно пеперудата би се опитала да навакса онова, което не е успяла да изяде, докато е била гъсеница: листата не са храна за нея. Нашите мисли – това са остатъци от вярата ни във вечния живот, ето какво представляват. Не, бива си ги тези, дето са измислили всичко това.

Замълчахме, потресени от красноречието на Марк Тулий: нали прякора му (подразбираше се Цицерон), както и при всички нас, идваше от противното – ние не скриваме недостатъците си от приятелите. Мен например ме нарекоха Стрелеца; но аз не обичам да стрелям и прибягвам до стрелба само в краен случай, когато трябва да спася другарите си от сериозна опасност. И сега, гледайки очертаващия се отпред кораб, се замислих: може би все пак прекалено много стреляха децата на своята детска площадка, а? Може, разбира се, и Марк Тулий да е прав: гъсеницата си има своя храна, а когато пеперудата разпери крилца и запърха над поляната – тя няма и да погледне листата, понеже не е дошла да

изгълта света, а да го направи по-красив. Паметта на дедите ни живее в нас, а те са стреляли и с повод, и без повод; паметта ни търси отдушник. Е, какво пък, нека децата си пострелят до насита, а когато пораснат – да не се връщат към това, чакат ги мирни и прекрасни дела. Ето какво си мислех. Аз съм

разузнавач в Далечния космос и ми става чоглаво, когато някой някъде започва прекалено много да се увлича от игри с оръжие. Професионална черта – няма какво да се прави. На децата можем да им простим. Но само на тях.

[«](#)

Да сънуваш, че летиш

Фантастична шега

А. Азимов

– СЛУЧВАЛО ЛИ ТИ СЕ Е ДА СЪНУВАШ, ЧЕ ЛЕТИШ? – попита д-р Туми своята жена.

– Разбира се – погледна го Джейн.

Въпросът на Роджър като че ли не я докосна. Пъргавите ѝ пръсти продължиха работата си върху преждата, от която щеше да излезе една сложна и безполезна плетена подложка. Телевизорът в стаята издаваше приглушени звуци, а движението на фигурите върху екрана му оставаше незабелязано.

– Всеки понякога сънува, че лети – продължи Роджър. – Това е всеобщо. Самият аз съм го изпитвал много пъти. Но това ме безпокои.

– Не зная какво имаш предвид, мили. Не обичам да се говори така – отвърна тя и продължи да брой бримките с по-нисък глас.

– Ако се замислиш върху това, ще се учудиш. Преживяваш не истинско летене, защото нямаш крила. Не правиш никакво усилие. Ти просто плуваш.

– Когато летя – каза Джейн, – не си спомням никакви подробности. Само веднъж помня как кацнах гола на върха на Сити Хол. Забелязал ли си, че някак си никой не ти

обръща внимание, когато сънуваш, че си гол. Чувствуваш се крайно затруднен и объркан, а хората остават равнодушни.

Тя дръпна плетивото. Кълбото се изтърколи и размотавайки се обиколи половината стая, но Джейн не му обърна внимание.

Роджър поклати глава. Лицето му, ъгловато, с изпъкнали скули и дълъг прав нос, лице на тридесет и пет годишен мъж, беше бледо и замислено.

– Запитвала ли си се някога, какво те кара да сънуваш, че летиш?

– Не, не съм.

Джейн Туми беше руса, дребна и имаше светлосините очи и розови бузи на порцеланова кукла. Крехката ѝ и с нищо ненатрапваща се красота завладяваше незабелязано, ала завинаги. Тя бе тридесетгодишна.

– Може би много сънища са само незавършено тълкуване на даден стимул от мозъка – продължи Роджър. – Стимулите се вменват в смислен контекст за част от секундата.

Джейн се намръщи и остави плетивото настрана.

– Роджър, ти се промени, откакто се върна от колежа. Ядеш малко, а сега и този смешен разговор... Никога не съм те чувала да говориш така ужасен. Мисля, че се нуждаеш от доза бикарбонат.

– Нуждая се от нещо повече – рече Роджър с нисък глас. – Какво те кара да сънуваш, че плуваш във въздуха?

– Роджър, нека сменим темата, ако нямаш нищо против.

Тя стана и с решително движение увеличи звука на телевизора. Един млад джентълмен с хлътнали бузи и приятен тенор изведнъж повиши гласа си и я увери в своята вечна любов.

Роджър се изправи рязко, намали му отново звука и застана с гръб към него.

– Левитация¹. Това е то. Има някакъв начин, по който хората могат да плуват във въздуха, само че не знаят как да използват тази своя способност, освен когато спят. Тогава те понякога се повдигат малко от леглото, съвсем незабележимо дори за внимателния наблюдател, но достатъчно, за да се предаде подходящото усещане за започване на съня-левитация.

– Роджър, ти бълнуваш! Моля те, престани!

– Понякога потъваме бавно – продължи той – и усещането изчезва, а понякога левитацията изведнъж престава и ние падаме. Джейн, сънувала ли си някога, че падаш? При падането се получава шок, ти се стряскаш и се събуждаш задъхана и с разтуптяно сърце. Паднала си. Няма друго обяснение.

Джейн промени изражението на лицето си от учудено на загрижено и изведнъж се усмихна глуповато:

– Роджър, дявол такъв! На всичко отгоре ме будалкаш! О, не! Тази игра не ми е вече интересна. Много добре знам – подготвяш сюжет за разказ и просто изпробваш въздействието му върху мен.

Роджър я погледна учуден и малко смутен. Той я погали по косата.

– Не, Джейн.

– Как би могло да бъде другояче? Откакто те познавам, ти все мечтаеш да напишеш нещо, търсиш сюжет. Ако наистина си го намерил, сядай и пиши. Не е необходимо да ме плашиш.

Той задържа погледа си в нейния и уверено продължи:

– Джейн, това не са празни приказки.

– Тогава, какво друго...

– Когато се събудих тази сутрин, аз падах към леглото!

Джейн се засмя пресилено.

– Мили, ти просто си уморен. От това ще излезе само един добър разказ и всичко ще бъде наред.

– Това не беше сън.

– Разбира се, че е било сън. Аз даже не мога да изброя колко пъти съм сънувала, че се събуждам, обличам и приготвям закуска. След това се събуждам наистина и откривам, че трябва да правя всичко отново. Дори съм сънувала, че сънувам, ако разбираш какво искам да кажа. Човек може ужасно да се обърка.

– Виж какво, Джейн, споделих с теб този мой проблем, защото мисля, че ти единствена би ме разбрала правилно. Моля те, опитай се да го приемеш сериозно.

Сините очи на Джейн се отвориха широко.

– Мили, приемам го толкова сериозно, колкото мога. Ти си професор по физика, а не аз. Би ли приел, че говоря сериозно, ако ти кажех, че съм плувала във въздуха?

– Не. Не! Това е дяволска работа. Не искам да вярвам, но го направих. Не беше сън, Джейн. Опитвах да са убедя в противното. Не можеш да си представиш колко се стараях. Когато стана време да влизам в час, бях вече сигурен, че всичко е било сън. Ти не забеляза нищо странно в поведението ми по време на закуската, нали?

– Напротив, забелязах. Точно сега мисля за това.

– Да, но не е било много странно, за да не го отбележиш веднага. Както и да е. В девет часа прочетох отлично лекцията си, а в единадесет бях вече забравил за инцидента. Но точно след обяд имах нужда от една книга, която се намираше на горната лавица на библиотеката. Въпреки това можах да я достигна. Джейн... – той спря.

– Е, Роджър, продължавай.

– Джейн, опитвала ли си да достигнеш нещо, което е само на една крачка от тебе? Ти се напрягаш, пристъпваш машинално към него и го достигаш. Това е съвсем неволно.

– Е, и?

– Аз достигнах книгата като направих машинално крачка нагоре. Във въздуха, Джейн. В празното пространство.

– Ще се обадя на Джим Сарле, Роджър.

– По дяволите, не съм болен!

– Мисля, че трябва да ти поговори. Джим е наш приятел.

– Не бъди глупава! Застани спокойно и ме наблюдавай.

Той се върна в средата на стаята и без предварителна подготовка се повдигна. Той висеше във въздуха на шест инча от пода.

Джейн зяпна от учудване.

– Слез долу, Роджър! За бога, слез долу!

Той се спусна и стъпи безшумно на пода. Джейн го гледаше полууплашено-полуучудено. От телевизионния екран една жена се взираше в тях и пееше безмълвно някаква песен...

* * *

В тъмнината на спалнята Роджър Туми протегна ръка към жена си.

– Джейн!

– Какво?

Ръката му докосна лицето ѝ. В същия миг тя се отдръпна трескаво.

– Съжалявам. Малко съм нервна.

Той седеше в леглото, обхванал краката си с ръце и опрял чело на колената.

– Главата ще ми се пръсне от мислене – продължи той. – Щом, когато спя не се задържам съзнателно долу, защо тогава да не отивам нагоре?

– Не мога да разбера. Би трябвало да има някакво усилие.

– Там е работата, че няма.

– Но ти се бориш с гравитацията, нали?

– Да, но това още не е усилие. Виж какво, Джейн, само ако можех да разбера как става издигането, не бих мислил така много за него.

Той провисна краката си от леглото и стана.

– Не искам да говоря повече за това.

– Нито пък аз – промърмори Джейн.

Тя започне да плаче като се стараеше да сподави риданията си.

* * *

Роджър Туми седеше в своя кабинет и гледаше втренчено купа изпитни раби и пред себе си. От първата нощ, когато бе плувал във въздуха, той бе изнесъл на студентите пет лекции по електричество и магнетизъм: След всяка лекция те му задаваха нелепи въпроси и той чувствуваше, че не е на ниво в работата си. Въпреки всичко беше продължил лекциите. А днес внезапно бе решил да проведе писмен изпит.

* * *

Сега той имаше пред себе си изпитните работи и трябваше да ги оценява. Как? Имаше ли значение какво бяха написали? Беше ли така важно да се знаят законите на физиката? А какви бяха те? Съществуваха ли изобщо или това бе една бъркотия, от която никога не би могло да се извлече нещо подредено? Не беше ли Вселената, във всички свои проявления, само един своеобразен хаос и нищо повече? '

На вратата се почука.

– Кой е? – попита сърдито Роджър.

След малка пауза последва плах отговор:

– Мис Хароуей е, д-р Туми. Нося писмата, които ми продиктувахте.

– Добра. Влезте.

Секретарката на катедрата отвори несигурно вратата толкова, колкото да може да промъкна мършавото си тяло. В ръката си държеше листове с прикрепени към всеки от тях индиго и плик с адреса. В старанието си да се отърве по-бързо от нея, Роджър се пресегна, за да достигне писмата и изведнъж почувства, че напуска креслото. Той направи две крачки, все още в седнало положение, след което изгуби равновесие и политне напред. Да спре беше вече късно. Мис Хароуей изпусна писмата, извика приглушено и закачайки вратата с рамо, се втурна по коридора като тропаше с високите си токчета.

– Проклятие – промърмори Роджър и стана като търкаше удареното си бедро. Събра разпилените по пода листа и затвори вратата. Той си представи какво бе видяла тя: един възрастен човек се издига плавно от стола, на който е седял, и се плъзва към нея, запазвайки седящото си положение.

Беше вече късно след обяд. Коридорите бяха пусти. Той чакаше да се събере тълпа, но нищо не се случи. Тя може би лежеше някъде припаднала... Роджър се чувствуваше морално задължен да я намери и направи каквото може за нея, но прати съзнанието си по дяволите. Нямахше право да разкрива

нещата пред другите, преди да е разбрал какво точно се бе случило с него.

Той прегледа писмата, които бяха адресирани до всички видни физици в страната. Талантът на един човек не бе достатъчен за решаването на проблем от подобно естество. Надяваше се, че мис Хароуей не е проумяла съдържанието на писмата – истината бе строго зашифрована в техническия език. Това осигуряваше не само необходимата дискретност, но и щеше да потвърди компетентността на младия физик през учените.

Дали най-добрите мозъци в страната ще могат да ми помогнат?

Във въпроса му имаше много повече отчаяние, отколкото надежда.

* * *

В библиотеката беше тихо. Роджър Туми затвори папката със списания „Теоретична физика“, измести я в края на масата и впери поглед в шнура, с който бяха прикрепени отделните броеве. Какво разбираше всеки един от сътрудниците от тази добре научена безсмислица? До неотдавна те бяха за него истински мъже. И сега продължаваше да полага максимални усилия да остане верен на тяхната философия. Джейн му бе помогнала да направи някои измервания. Опитва се да претегли феномена на везни, да

извлече зависимостите, да оцени качествата му и така да го победи по известния му начин.

Само че тук нямаше какво да се измерва. При левитацията той не усещаше да прави абсолютно никакво усилие. На закрито (не смееше, разбира се, да проведе опита на открито) той можеше да достигне тавана така лесно, както и да се изригне на един инч. Разликата беше само във времето. Просто чувствуваше, че ако опита, би достигнал дори и до Луната...

По време на левитацията той можеше да носи и тежки предмети. Процесът протичаше по-бавно, но отново без никакво усилие от негова страна.

И в крайно сметка, какво излизаше от всичко това?

С несигурна походка и отпуснати рамене Роджър се отправи към изхода на библиотеката. Той докосваше масите и столовете, покрай които минаваше, и след това се опираше на стената. Контактът с материята го информираше непрекъснато за положението му спрямо пода. Той мина покрай ескалатора, който вече не ползуваше, особено на слизане. Беше открил, че в такъв случай не бе възможно да не се повдигне във въздуха, макар и само за миг. Така той достигна парапета в началото на стълбището

и в момента преди да се докосне до него се спъна. Три седмици по-рано Роджър би се проснал на стълбите. Сега, обаче, чувството му за самосъхранение взе връх. Той се наклони напред, политна във въздуха и се понесе плавно надолу. Беше твърде замаян и парализиран от ужас, за да се поправи или направи каквото и да било. Спря на два фута от прозореца.

Този път имаше повече свидетели. В необичайната тишина, настъпила по време на полета му, Роджър чу възклицанията на студентите. Той се изправи, спусна се на земята и като блъсна грубо един от препречилите пътя му студенти, се затича надолу по стълбите.

* * *

– Д-р Мортън иска да ме види? – попита Роджър и се завъртя на стола като се държеше за облегалката му.

Новата секретарка на катедрата кимна.

– Да, д-р Туми – отвърна тя и побърза да напусне стаята.

За краткото време от оставката на мис Хароуей, тя беше вече научила, че д-р Туми „нещо не е в ред“. Студентите го отбягваха. Днес в лекционната зала последните банки бяха пълни с шушукащи студенти, а предните бяха празни.

Роджър хвърли бърз поглед в малкото стенно огледало до вратата. Изчетка максимално якето си с ръка, но тази операция допринесе малко за подобряване на външния му вид. От началото на тази странна история беше загубил най-малко три килограма от теглото си, но нямаше как да определи точната цифра. Общо взето имаше нездрав вид.

Той не се страхуваше от разговора с ръководителя на катедрата. Беше стигнал до определен цинизъм относно случая с летенето, а свидетелите мълчаха.

След като поправи връзката си за последен път, той напусна кабинета.

За щастие кабинетът на д-р Филип Мартен не беше много далече. Роджър пристъпваше внимателно стъпка по стъпка, като непрекъснато гледаше в краката си.

Д-р Мортън го посрещна намръщен.

– Колега, получих странно писмо от Линус Диринг. Вие ли сте му писали – той погледна в един лист на бюрото си – на двадесет и втори миналия месец? Ваш ли е този подпис?

Роджър погледна и кимна. Разтревожен той се опитваше да прочете написаното. Не очакваше това. От изпратените в деня на инцидента с мис Хароуей писма бе получил отговор само на четири. Трите съдържаха

лаконични отговори: „В отговор на писмото ви от 22-ри ви уведомявам, че не вярвам да мога да ви помогна.“ Четвъртото писмо от Балантайн Норт-Уестърн Теч, където имаше институт по физически изследвания, само накара Роджър да гадае дали се опитваха да му помогнат или го обвиняваха.

Писмото на Диринг от Принстън беше пето подред и той много се надяваше на него.

Д-р Мартин си прочисти шумно гърлото и нагласи очилата.

– Искам да ви прочета какво казва той. Седнете, Туми. Седнете. Той казва: „Драги Фил“ – д-р Мортън вдигна погледа си за момент и се усмихна глуповато. – Линус и аз се срещнахме на заседанието на Федерацията миналата година. Пийнахме няколко чашки заедно. Много мил човек.

Той си нагласи отново очилата и се върна към писмото.

„Драги Фил, има ли във вашата катедра някой си д-р Туми? Получих странно писмо от него онзи ден и не знаей как да процедирам. Отначало помислих, че е написано от някой чудак, решил да се пошегува. Но после реших, че след като писмото е излязло от вашата катедра, би трябвало да знаете за него. Прилагам писмото на д-р Туми. Надявам се в най-близко време да ви посетя в...“

– Това е, а останалата част от писмото се отнася лично до мен.

Д-р Мортън сгъна писмото, свали очилата си и ги постави в горния джоб на сакото. След това сложи ръцете си на бюрото и се наведе леко напред.

– Може би не трябваше да чета писмото ви – каза той. – Шегата ли беше това или мистификация?

– Д-р Мортън, бях съвсем сериозен и не виждам нищо нередно в писмото си – започна мрачно Роджър. – Изпратих подобни писма до ограничен брой физици, за да потърсим заедно отговор на въпросите, възникнали при един случай на... на левитация... Потърсих съдействие за намирането на възможно теоретично обяснение на този феномен.

– Левитация? Наистина ли? Вие сам сте я наблюдавали? Без скрити проводници? Без огледала?

– Това беше съвършено научна серия от наблюдения. Не бе възможно да има някаква измама.

– Трябваше да се консултирате с мен, Туми, преди да изпратите тази писма.

– Може би, д-р Мортън, но честно казано мислех, че няма да ме разберете.

– Добре, благодаря ви. Бих искал да ви вярвам, че е така. И на канцеларски

материали с печата на катедрата! Аз наистина съм изненадан, Туми. Вижте какво, през свободното си време можете да правите каквото си искате. Вярвайте в левитацията, ако желаете, но стриктно за ваше сметка. Това очевидно не би допринесло за доброто име на катедрата и Колежа. В интерес на истината, вие наистина имате болнав вид, Туми. На ваше място бих отишъл на лекар. На невролог, може би.

– А може би е по-добре на психиатър, как мислите? – каза горчиво Роджър.

– Ваша работа. Във всеки случай една малка почивка би ви била от полза...

Телефонът иззвъня, секретарката вдигна слушалката и я подаде на д-р Мортън.

– Ало... О, д-р Смитърс, да... Мм... Да... Относно кого?... Добре, точно в момента е при мене... Да... Да, незабавно.

Той отмести телефона настрана и погледна замислено Роджър.

– Деканът иска да види и двама ни.

– За какво, сър?

– Не каза.

Той стана и се упъти към вратата.

– Идвате ли, Туми?

– Да, сър.

Роджър се изправи бавно и едновременно с това пхна пръстите на единия си крак под бюрото на д-р Мортън.

* * *

Деканът Смитърс беше мършав човек и с продълговато лице на аскет. Зъбните протези не му пасваха добре и затова когато говореше, съскаше.

– Затворете вратата, мис, Врайс – каза той, – и ако ме търси някой, му кажете да се обади по-късно. Седнете, джентълмени!

Той ги погледна многозначително и добави:

– Мисля, че е по-добре да пристъпим веднага към целта. Не зная какво точно прави д-р Туми, но трябва незабавно да спре!

Д-р Мортън беше слисан.

– Какво сте направил? – обърна се той към Роджър.

– Нищо особено – отвърне Роджър, свивайки отчаяно рамене. Той беше подценил приказките на студентите.

– Хайде, разказвайте – подкани го нетърпеливо деканът. – Не зная доколко да вярвам на тази история, но изглежда трябва да сте правили някакви глупави салонни трикове, съвсем неподходящи за същността и достойнството на този колеж.

– Станало е без мое знание – побърза да уточни д-р Мортън.

Деканът се намръщи.

– Тогава изглежда, че не сте чули. Учудвам се, че факултетът може да остане в

пълно неведение за неща, които се знаят и коментират от студентите. Това не ми се е случвало .никога досега. Самият аз чух затова случайно, когато тази сутрин се сблъсках в коридора с един репортер, който търсеше някой си д-р Туми – хвърчащия професор.

– Какво? – извика Мортън.

Роджър слушаше уморено.

– Цитирах точно думите на репортера. Изглежда, че някой от нашите студенти е съобщил за случката в редакцията на неговия вестник. Аз го изгоних и наредих да ми изпратят този студент. Според него д-р Туми е прехвърчал няколко стъпала надолу по стълбите и след това обратно нагоре. Той твърдеше, че е имало една дузина свидетели.

– Само надолу по стълбите – промърмори Роджър.

Деканът Смитърс се разхождаше нагоре-надолу из стаята, като стъпваше тежко върху килима. Беше силно развълнуван.

– Вижте какво, Туми, нямам нищо против любителите артисти. Откакто заемам този пост, непрекъснато се боря против фалшивото достойнство. Поощрявал съм приятелското чувство между хората с различен ранг във факултета и даже не съм се противопоставял на разумното

приятелство със студентите. И така, нямам намерение да ви излагам пред тях. Сигурно разбирате какво би станало с престижа на Колежа, ако пресата само веднъж се намеси. Ще бъде ли манията за летящите чинии заменена с манията за летящия професор? Ако репортерите успеят да се доберат до вас, д-р Туми, очаквам, че ще опровергавате категорично всичките им съобщения.

– Разбирам, декан Смитърс.

– Вярвам, че ще избегнете лошите последствия от този случай. И твърдо ви моля никога вече да не повтаряте вашето... хм... изпълнение. Ако го повторите дори и веднъж, ще поискам оставката ви. Разбирате ли, д-р Туми?

– Да – кимна Роджър.

– В такъв случай, довиждане господи.

Д-р Мортън отведе Роджър обратно в кабинета си. Освободи секретарката и грижливо затвори вратата след нея.

– Боже мой, Туми – прошепна той, – има ли нещо общо тази лудория с писмата ви относно левитацията?

Нервите на Роджър бяха опънати до крайност.

– Нима не е очевидно, след всичко, което чухте?

– Вие можете да хвърчите? Искам да кажа, да се издигате във въздуха?

– Която от двете думи предпочитате.

– Никога не съм чувал за такова... По дяволите, Туми, виждала ли ви е мис Хароуей да се издигате във въздуха?

– Веднъж. Стана слу...

– Разбира се. Сега е очевидно. Тя бе изпаднала в такава истерия, че трудно можа да се успокои. Казваше, че сте се хвърлили върху нея. Звучеше така, като че ли ви обвинява в... в...

Д-р Мортън беше смаян.

– Добре, аз не вярвам на това. Тя бе добра секретарка и очевидно не такава, която има намерение да привлече вниманието на един млад мъж. Да си призная, с облекчение посрещнах напускането й... И така, вие... Вие се издигате във въздуха, а?

– Да.

– Как го правите?

– Не зная – поклати глава Роджър. – Това е моят проблем.

– По всяка вероятност не сте оборили закона за гравитацията? – позволи си да се усмихне д-р Мортън.

– Мисля, че съм го оборил. Изглежда, че в случая по някакъв начин е включена антигравитацията.

Възмущението на д-р Мортън от взимането на тази шега на сериозно беше забележимо.

– Тук няма нищо за подигравка, Туми – каза той.

– Д-р Мортън, нима имам вид на човек, който се подиграва?

– Добре, но че ви е нужен отпих не може да се спори. Малко почивка и всички тази ваши глупости ще преминат. Сигурен съм в това.

– Не са глупости – възрази Роджър и после, като се наведе леко напред, каза с потих глас: – Д-р Мортън, бихте ли се съгласил да решаваме съвместно този проблем? Сигурен съм, че решаването му ще открие пред физиката нови хоризонти. Аз не зная как става това. Сам не мога да стигна до никакво решение. Може би двамата с вас...

Ужасеният поглед на д-р Мортън го пронизваше през цялото време.

– Зная, че звучи странно – продължи Роджър. – Но аз ще ви го демонстрирам. Това е съвсем законно.

– Хайде, хайде – подскочи ужасен от мястото си д-р Мортън. – Не се напрягайте. Вие наистина се нуждаете от почивка. Не мисля, че ще можете да издържите до юни. Веднага си отивайте в къщи! Аз ще се погрижа да ви изпратят заплатата и ще

поема курса ви. На мене също веднъж ми се наложи да дам за известно време друг да ми води курса, вие знаете.

– Но, д-р Мортън това е важно.

– Зная, зная – д-р Мортън тупна Роджър по рамото. – Все пак, моето момче, честно казано имате ужасен вид. Нуждаете се от дълга почивка.

– Аз мога да се издигам във въздуха – повиши глас Роджър. – Вие се стараете да се освободите от мен, защото не ми вярвате. Мислите ли, че ви лъжа? Какви биха били мотивите ми?

– Напразно се вълнувате, мое момче. Сега ще повикам по телефона някой да ви заведе в къщи.

– Казвам ви, че мога да се издигам във въздуха! – крещеше Роджър.

Д-р Мортън почервеня.

– Слушайте, Туми, нека не спорим. Не ме интересува, дори ако в същия момент се издигнете във въздуха!

– Искате да кажете, че да видите не е достатъчно, за да повярвате в нещо, което не ви интересува?

– Левитация? Разбира се, че не! – решихе ръководителят на катедрата. – Ако ви видя да хвърчите, ще отида да се прегледам на психиатър! По-скоро ще повярвам, че съм болен, отколкото, че законите на физиката...

– той изведнъж се овладя. – Но както вече казах, нека не спорим повече по този въпрос. Сега ще се обадя по телефона.

– Не е необходимо, сър – каза Роджър. – Ще си отида сам. Освен това ще си взема отпуската. Довиждане.

* * *

Когато пристигна в къщи, Джеймс Сарле беше във всекидневната. Грубоватото му лице се разтегна в усмивка.

– Хелоу, Роджър! Не съм чувал за теб повече от месец!

Черните му вежди се съединяваха над носа и му придаваха строг вид, което помагаше за създаването на подходяща атмосфера при общуването му с пациентите.

Роджър се обърна към Джейн, която бе потънала в едно кресло. В последно време тя имаше уморен вид.

– Защо си го довела тук? – я попита Роджър.

– Съжалявам, ако не одобряваш постъпката ми, Роджър. Но имах случай да разговарям с човек, който разбира – каза уморено Джейн.

– Какво те кара да мислиш, че той разбира? Каж ми, Джим, вярваш ли на това, което ти е разказала?

– Наистина не е лесно да се повярва – каза Сарле, – но ще се опитам.

– Отлично, да предположим, че съм хвърчал. Какво би направил, ако сега, веднага, се издигна във въздуха?

– Може би ще припадна или пък ще избухна в смях. Защо не опиташ и след това ще видим?

Роджър го погледна втренчено.

– Наистина ли искаш да видиш?

– Защо да не искам?

– Този, който ме е видял да се издигам във въздуха е крещял, бягал или е бил вцепенен от ужас. Ще издържиш ли, Джим?

– Мисля, че да.

– О'кей.

* * *

Роджър се плъзна два фута нагоре и изпълни бавно едно десетократно ес g^2 . Той остана във въздуха с изпънати надолу крака и разперени ръце.

Сарле не направи нищо от това, което предполагаше. Само хвана здраво лулата си, която се изплъзваше от устата му.

Джейн бе затворила очи. По бузите ѝ се стичаха сълзи.

– Слез, Роджър – каза Сарле.

Роджър слезе и седна.

– Писах на физици, хора с реноме. Безпристрастно обясних положението и помолих за съдействие в разрешаването на проблема. Повечето не ми обърнаха

внимание. Само един от тях бе питал в писмото си Мортън, дали съм измамник или просто луд.

– О, Роджър – прошепна Джейн.

– Ти мислиш, че това е лошо? Днес деканът ме извика при себе си. Трябвало да престана със салонните си трикове, а Мортън каза, че дори и да ме види, не би повярвал, че хвърча. В този случай, да видиш не е достатъчно, за да повярваш, добави той и ми нареди да си взема отпуска. Няма повече да се върна там.

– Роджър, сериозно ли говориш? – го попита Джейн.

– Не мога да се върна. До гуша ми е дошло от тях. Учени!

– Но какво смяташ да правиш?

– Не зная – отвърна Роджър и закри лицето си с ръце. – Каж ми, Джим – продължи той с приглушен глас, – ти си психиатър, защо те не ми вярват?

– Вероятно, въпрос на самозащита. Хората не са щастливи с нещо, което не разбират.

– Ти имаш предвид хората, а аз ти говоря за учените – поклати глава Роджър.

– Учените са хора.

– Ти знаеш какво имам предвид. Налице е феномен. Той не е магия и няма нищо общо с дявола. За него, Джим, трябва да има

естествено обяснение. За гравитацията знаем много малко, почти нищо. Не можеш ли да предположиш, че съществува биологичен фактор, който да я анулира? Аз съм, може би, някакъв особен вид мутант. Да речем, че притежавам един... мускул, който може да унищожи гравитацията. Във всеки случай тази, която действа върху мен. Нека изследваме феномена. Представи си какви широки възможности се откриват пред човека, ако овладее антигравитацията!

– Почакай, Родж – каза Сарле. – Помисли малко. Защо приемаш нещата така трагично? Според Джейн, ти си бил почти луд от страх, когато това ти се е случило за първи път. Тогава не си знаел, че науката ще те игнорира и твоите началници няма да те разберат.

– Така е – прошепна Джейн.

– Но защо? Ето, ти притежаваш една голяма, нова, чудна сила, която внезапно те освобождава от здравата прегръдка на гравитацията.

– О, не бъди глупак! – възкликна Роджър. – Беше ужасно. Не можах да го разбера. И сега не мога.

– Точно така. Това е било нещо, което не си могъл да разбереш и затова е било ужасно. Ти си учен-физик, знаеш какво движи Вселената. Или ако не знаеш, то ти е

известен друг, който знае. Дори в дадения момент никой да не разбира известно явление, ще дойде ден, когато някой ще го разбере. Ключовата дума е ЗНАМ. Тя е част от твоя живот. Сега си се срещнал с феномен, който считаш, че нарушава един от основните закони на вселената. Учените казват, че две тела се привличат по математически точно определени закономерности. Това е неотделимо свойство на Материята и Пространството. Тук няма изключения. А сега ти си едно изключение.

– И то какво – каза мрачно Роджър.

– Ти виждаш, Роджър – продължи Сарле, – че за пръв път в историята човечеството има правила, които смята за ненарушими. У примитивните култури шаманът използва заклинание, за да предизвика дъжд. Безсилието му в дадени моменти не отменя валидността на магията, а само означава, че той е пренебрегнал част от заклинанието или е оскърбил някой бог. И при модерните технократични култури заповедите на божеството не могат да бъдат нарушавани. Ако някой ги наруши и още преуспява, това не означава, че тази религия е невалидна. По общо признание пътищата на провидението са мистериозни и се очаква невидимото неизбежно наказание. Днес ние имаме закони, които **ДЕЙСТВИТЕЛНО** не могат да

бъдат нарушаване и един от тях е този за гравитацията. Той действа дори когато човек, който го призовава, е забравил да промърмори заклинанията си.

– Грешеш, Джим! – усмихна се пресилено Роджър. – Ненарушимите правила ще бъдат нарушавани отново и отново. Радиоактивността беше невъзможна, когато бе открита. Енергията се появява неизвестно откъде и в невероятни количества. Тя беше също така абсурдна, както и левитацията.

– Радиоактивността беше обективен феномен, който можеше да бъде описан.

– Опитал се да се свържа...

– Зная. Но можеш ли да ми кажеш как аз да се издигна във въздуха?

– Разбира се, че не!

– Това превръща другите в пасивни наблюдатели, ограничава експеримента и поставя твоята левитация на едно равнище със звездната еволюция, която може само да се теоретизира, без да се експериментира.

– Това не е ли смешно, Джим? Учените отказват да изследват фактите. Те обръщат гръб на истината, а ти седиш тук, хилиш се и правиш чудати изявления!

– Не, Роджър, виждам нещата такива каквито са. Така трябва да направиш и ти. Забрави своите идеали и теории, а също така и какво хората БИ ТРЯБВАЛО да

направят. Обмисли това, което те ПРАВЯТ сега. Реши ли веднъж човек да се обърне с лице към фактите, вместо да вярва в заблудата, проблемите са на път да изчезнат. Накрая те биват видени в истинската им светлина и стават решими...

Роджър се размърда неспокойно.

– Празни приказки на психиатър! – възрази той. – Това е все едно да поставиш пръстите си на слепоочията на един човек и му кажеш: „Вярвай и ще бъдеш излекуван!“ И ако бедният глупак не бъде излекуван, то е защото не е вярвал достатъчно силно... Дяволският доктор не може да загуби!

– Може би си прав, но нека видим какъв е твоят проблем.

– Без катехизис, моля те! Ти го знаеш, така че говори без заобикалки.

– Ти се издигах във въздуха, нали така?

– Да речем, че е така. Ще приемем това за първо приближение.

– Ти не говориш сериозно, Роджър, но може би си прав. Това е само първо приближение. В края на краищата ти си се заел с този проблем. Джейн ми каза, че си експериментирал.

– Експериментирал? За бога, Джим, не съм. Просто съм носен от течението. Нуждая се от мощни мозъци и апаратура.

– Тогава какъв е твоят проблем? Второ приближение.

– Разбирам какво имаш предвид. Проблем за мене е да намеря изследователски екип. Опитвах се, докато се изморих.

– Как процедира?

– Изпратих писма, молих... О, спри, Джим! Нямам сили да ти разказвам подробно всичко отначало до край! Знаеш какво съм правил.

– Зная какво си казвал на хората: „Имам един проблем. Помогнете ми!“ Да си опитвал нещо друго?

– Виж какво, Джим. Всичко това съм споделил със зрели учени.

– Зная, ти мислиш, че праволинейната молба е достатъчна. Отново теорията е в противоречие с фактите. Праволинейната молба представлява препускане с кон по шосе, но повечето коли минават покрай тебе по същия начин, така че тя не може да има успех. Какъв е твоят проблем сега? Трето приближение!

– Да търся друг подход, който да не бъде обречен на провал. Зная това и без да ми го казваш.

– Дали е така? Ти си готов да напуснеш института, работата си, науката. Къде е твоята съпротива, Родж? Изоставяш ли един проблем, ако първият ти експеримент

пропадна? Същата философия на експерименталната наука, която важи за неодушевените предмети би трябвало да важи еднакво добре и за хората.

– Добре, какво предлагаш да опитам? Измама? Заплахи? Сълзи?

Джеймс Серло стана.

– Наистина ли се нуждаеш от съвет?

– Да, казвай.

– Направи както ти е казал д-р Мортън. Вземи си отпуска и по дяволите левитацията! Тя е проблем на бъдещето. Игнорирай я, надсмей се над нея. Дори се забавлявай с нея, ако искаш. Прави това, което ти харесва, но не го смятай за свой проблем! Прекарай времето си в размишления как да накараш учените да изследват нещо, което не искат. Това е твоята неотложна задача!

Сарло отиде до входното антре, взе палтото си от закачалката и бавно започна да го облича. Роджър го наблюдаваше. Минутите минаваха в мълчание.

– Може би си прав, Джим – каза внезапно Роджър.

* * *

Пролетните семинари в Норт-Уестърн Теч станаха известни в цялата страна, откакто Линус Диринг бе дошъл във факултета. Като председател на семинарите, той представяше говорещите, ръководеше

дискусиите, обобщаваше работата при завършване на всяко заседание и бе душата на заключителната вечеря в края на седмицата.

Роджър Туми знаеше всичко това от протоколите на семинарите. А сега щеше непосредствено да наблюдава работата на този енергичен мъж.

Професор Диринг беше на ръст значително под средния, мургав и с буйна кестенява коса. На семинарите говореше бързо и свободно, като винаги се стремеше да освобождава коментарите си от тона на превъзходство, който слушателите му машинално приемаха. Във всеки случай, се държеше така първата сутрин от започването на семинара.

Роджър Туми седеше на последния ред и напрегнато наблюдаваше всичко около себе си. Временното му приближаване към нормалното състояние, започнало след първата мисъл за възможен изход от положението, бе спряло и той отново бе потънал в собствената си обърканост.

От Пулман до Сетл почти не спа. Представяше си, че се издига нагоре и тихо преминава през завесата в коридора. Събуждаше се безкрайно объркан от дрезгавия вик на някой носач. Тогава той закрепваше завесите с безопасни игли, но

чувството за сигурност не идваше. През деня дремеше на мястото си докато пейзажите отвън се сменяха един след друг, а вечерта пристигна в Сетл със схванат врат, болки по цялото тяло и обхванат от отчаяние.

Той реши да присъствува на семинара твърде късно, за да може да получи стая от ангажираните от института. Затова Роджър се регистрира в един хотел в долната част на града. Той намери стаята си, заключи вратата, затвори всички прозорци като им сложи райберите, премести леглото си плътно до стената и постави бюрото от другата си страна. Чак тогава се реши да заспи. Не си спомни да е сънувал нещо, а на сутринта се събуди в същото положение, в което беше заспал. Чувствуваше се облекчен.

* * *

Когато влезе в залата по физика, намираща се в двора на института, той се намери, както очакваше, в голямо помещение с малко хора. Сесиите на семинара се провеждаха по традиция през великденската ваканция и затова не присъствуваха студенти. В аудиторията с четиристотин места, скупчени около главната пътека в близост до подиума, стояха петдесетина физици.

Роджър седна на последния ред, където не би могъл да бъде забелязан от случайни минувачи, надзъртащи през високо поставените прозорчета на вратата. Всички присъстващи в залата можеха да го видят само ако се завъртят на 180 градуса. Изключение в това отношение, разбира се, правеше говорещият на подиума и професор Дириг.

Той не чу по-голямата част от разискванията. Концентрираше се в моментите, когато Дириг бе сам на подиума, когато само той щеше да може да го види. По време на следобедното заседание Роджър направи най-доброто, което можеше. Професор Дириг спря внезапно по средата на една лошо построено и напълно безсмислено изречение. Лекият шум сред присъстващите стихна и те го погледнаха учудено. Дириг вдигна ръка и каза като се задъхваше:

– Вие! Вие там!

* * *

Роджър Туми седеше в самия център на главната пътека с вид на забавляващ се човек. Столът под него бе направен от въздух, а краката му бяха опънати напред и поставени на облегалката на един също така въображаем стол.

Диринг го посочи. В същото време Роджър се плъзна надолу и в момента, в който петдесет глави се обърнаха към него, той вече седеше спокойно на дървения стол. Роджър се огледа, после впери поглед в сочещия го пръст на Диринг и стана.

– На мен ли говорите, професор Диринг? – попита той, като гласът му леко трепна, отразявайки острота вътрешна борба, която водеше за да изглежда хладен и учуден.

– Какво правите? – попита Диринг.

Част от присъстващите заеха удобна позиция, за да могат да ги наблюдават по-добре. Едно подобно неочаквано смущение е така желано от една сбирка на физици-изследователи, както и от тълпа на бейзболен мач.

– Не правя нищо – отвърна Роджър. – Не ви разбирам.

– Махайте се! Веднага напуснете залата! – викаше извън себе си от ярост Диринг.

– Аз съм професор Роджър Туми – заговори Роджър високо и отчетливо, за да бъде чул и разбран от всички присъстващи. – Член съм на Американската асоциация по физика. Помолих за разрешение да присъствавам на тази сесия, бе ми разрешено и заплатих регистрационната такса. Седя тук, което е мое право и ще продължавам да седя!

– Махайте се! – успя само да извика Диринг.

– Няма да се махна! – отвърна Роджър с треперещ от ярост глас. – Какво съм направил?

Диринг прекара ръка по челото си. Не бе в състояние да отговори.

Роджър използва предимството си в така създалата се ситуация и продължи:

– Ако вие се опитате да ме изгоните от тази сесия така, без причина, аз ще дам института под съд!

Диринг побърза да съобщи:

– Обявявам сесията за първия ден на тема: „Съвременни постижения във физиката“ за закрыта. Следващата сесия ще се състои в тази зала утре от девет часа...

Роджър напусна залата още преди Диринг да завърши изречението си.

* * *

Същата вечер на вратата на хотелската стая на Роджър се почука. Той замръзна на мястото си от изненада.

– Кой е там? – извика той.

– Мога ли да ви видя? – попита един мек глас.

Това бе гласът на Диринг.

Хотелът, в който бе отседнал Роджър, както и номерът на стаята му бяха записани от секретаря на семинара. Роджър се

надяваше, но едва ли очакваше събитията през този ден да се развият толкова бързо.

Той отвори вратата и поздрави недружелюбно:

– Добър вечер, професор Диринг.

Диринг пристъпи прага с шапка в ръка и се огледа. Беше облечен с лека връхна дреха, но не направи опит нито да се съблече, нито да остави някъде шапката си.

– Професор Роджър Туми от Карсонския колеж, да? – попита той като наблегна на името му, като че ли то имаше значение.

– Да. Седнете, професора.

Диринг остана прав.

– Какво беше това днес следобед? Каква цел преследвате?

– Не ви разбирам.

– Сигурен съм, че разбирате. Вие не направихте тази глупост просто току-така. Да ме подиграете ли се опитахте или да ме въвлечете в някаква интрига? Искам да ви уверя, че това няма да ви се удаде. И не са опитвайте да приложите сила. Имам приятели, които знаят къде се намирам в този момент. Съветвам ви да говорите истината, а след това да напуснете града.

– Професор Диринг, тази стая е моя. Ако сте дошъл да ме заплашвате, моля напуснете. И ако не си отидете, знайте, ще ви изхвърля.

– Имате ли намерение да продължавате това... това преследване?

– Не ви преследвам. Та аз не ви познавам, сър.

– Не сте ли вие Роджър Туми, от когото получих писмо относно случай на проявена способност за левитация?

– Какво писмо? – попита Роджър и го погледна втренчено.

– Отказвате ли, че сте писали подобно писмо?

– Разбира се, че отказвам. Не зная за какво говорите. Носите ли писмото?

Професор Диринг стисна устни;

– Това няма значение. Отказвате ли, че висяхте окачени на жици по време на следобедното заседание?

– На жици? Трудно ми е да проумея мисълта ви.

– Вие се бяхте издигнали във въздуха!

– Вие сте луд. Искате да кажете, че съм правил магии в залата. Никога преди не съм бил в нея, а когато днес влязох, вие вече бяхте заели мястото си. Намерихте ли някакви жици или каквото и да било друго от този род след като напуснах?

– Аз ви видях. Защо лъжете?

– Вие сте ме видели да се издигам във въздуха? Професор Диринг, ще ми кажете ли как става това? Мисля, че притежавате

достатъчно голям запас от познания по гравитационните сили, за да ви е ясно, че истинска левитация, освен в открития космос, е невъзможна. Шегувате ли се с мене?

– О, небеса! – извика Диринг. – Защо не искате да кажете истината?

– Аз казвам истината, а вие твърдите, че правейки магическо движение с ръка... така... мога да плувам във въздуха?

Роджър махна нагоре с ръка и главата му докосна тавана.

– А! Ето... ето... – трепна Диринг и погледна нагоре.

– Вие НЕ МОЖЕТЕ да бъдете сериозен – се усмихна Роджър и се спусна на пода.

– Но вие току-що го направихте!

– Направих какво, сър?

– Издигнахте се във въздуха! Не можете да отречете!

– Страхувам се, че сте болен, сър – каза Роджър и го погледна загрижено. – Може би се нуждаете от почивка. Преумора...

– Сигурен съм в това, което видях. Не беше халюцинация.

– Мога ли да ви предложа нещо за пиене?

Роджър отиде до куфара си, върховете на обувките му плаваха на два инча от пода.

Диринг се отпусна на стола, който Роджър току-що бе освободил.

– Да, моля – каза той със слаб глас.

Роджър му подаде бутилката с уиски, почака го да отпие няколко глътки и след това го попита:

– Как се чувствувате сега?

– Слушайте – каза Диринг. – Да не би да сте открили начин за неутрализиране на гравитацията?

Роджър го погледна втренчено.

– Елате на себе си, професоре! Ако бях открил антигравитацията, не бих я използвал, за да се шегувам с вас. Сигурно щях да бъда във Вашингтон. Бих бил военна тайна. Бих бил.... добре. във всеки случай нямаше да съм тук. Мисля, че разбирате.

Диринг скочи на крака.

– Имате ли намерение да присъствувате и на останалите сесии? – попита той.

– Разбира се.

* * *

Следващите три дни професор Диринг не председателствуваше сесиите на семинара. Никой не бе дал обяснение за отсъствието му. Измъчван от противоречиви мисли, Роджър Туми седеше сред присъстващите в залата и се стараше да остане незабелязан. Не успяваше напълно. Публичната атака на Диринг го бе направила известен, а силната защита му бе донесла популярност.

След една незадоволителна вечеря, Роджър са завърна в хотелската си стая и отваряйки вратата се вкамени на прага. Вътре седяха професор Дириг и един непознат.

– Влезте, Туми – подкани го непознатият.

– Какво означава това? – попита Роджър, прекрачвайки прага.

– Канън от ФБР – се представи непознатият.

– Имате влияние сред управляващите кръгове, доколкото разбирам, професор Дириг – каза Роджър.

– Малко.

– Добре, а аз арестуван ли съм? Какво е престъплението ми?

– Не се тревожете – намеси се Канън. – Само събрахме някои данни за вас. Това вашия подпис ли е?

Той държеше писмото на Роджър на достатъчно разстояние, за да може да го види, без да го достигне.

– Да – отвърна Роджър.

– А какво ще кажете за тези?

Това може би бяха всички писма, изпратени от д-р Туми до физиците, разбира се без унищожените.

– Всичките са мои – отвърна уморено той. Дириг изсумтя.

– Професор Дириг ми довери, че вие можете да плувате – продължи Канън.

– Да плувам ли? Какво, по дяволите, имате предвид?

– Да плувате във въздуха – каза твърдо Канън.

– Вие повярвахте в тази лудост?

– Не съм дошъл тук да вярвам или не, д-р Туми. Аз съм агент на правителството и трябва да си изпълня задачата. Много по-добре би било, ако ми сътрудничите.

– Как мога да ви сътруднича в такова нещо? Ако аз бях дошъл при вас за кажа, че професор Дириг може да плува във въздуха, вие незабавно бихте ме изпратили на психиатър

– Професор Дириг бе изследван от психиатър по негово искане. Освен това, той от години насам се ползува с доверието на правителството. Разполагам също и с независими показания на очевидци.

– Като например?

– Група студенти от вашия колеж и една жена, бивша секретарка на катедрата ви, са ви видели да плувате във въздуха. От всички тях имаме и писмени показания.

– Какви показания? Достатъчно смислени ли са те, за да искате да бъдат записани и показани на член на Парламента?

– Д-р Туми – прекъсна го нервно професор Диринг, – какво ще спечелите, ако продължавате да увъртате? Вашият декан призна, че сте правили нещо подобно. Той ме помоли да ви предам официално, че ще ви оставят на този пост само до края на академичната година.

– За мен вече няма значение – отвърна Роджър.

– Но защо не признаете, че съм ви видял да се издигате във въздуха?

– Защо трябва да признавам?

– Аз бих желал да изтъкна, д-р Туми – намеси са отново Канън, – че ако знаете способ за противодействие на гравитацията, това ще е от голяма важност за нашето правителство.

– Наистина ли? Предполагам, че вече сте разследвали миналото ми за възможна нелоялност.

– Разследването – каза агентът – е протоколирано.

– Много добре – каза Роджър. – Нека приемем, че мога да се издигам във въздуха, но не зная как го правя. Правителството ще получи само моето тяло и един нерешим проблем.

– Откъде знаете, че е нерешим? – възкликна ядосано Диринг.

– Веднъж вече ви помолих за съдействие при изучаването на този феномен, но вие отказахте – меко отбеляза Роджър.

– Забравете това! – Диринг говореше бързо и настойчиво. – Положението ви в момента е твърде несигурно. Предлагам ви място в моя факултет като извънреден професор по физика, с минимални преподавателски задължения. Ще имате достатъчно време и средства за изследване на левитацията. Приемате ли?

– Звучи привлекателно – каза Роджър.

– Мисля, че ще ви бъдат предоставени неограничени фондове.

– Какво трябва да направя, ако допуснем, че мога да се издигам във въздуха?

– Зная, че можете. Аз ви видях. Моля ви, покажете го и на мистър Канън!

Краката на Роджър се повдигнаха и тялото му се опъна в хоризонтално положение на нивото на главата на Канън. После се обърна на една страна. В тази поза приличаше на човек, който си почива, опрян на десния си лакът.

– Той плува! – извика Канън.

– Виждате ли това, човече? – извика Диринг не на себе си от възбуда.

– Сигурен съм, че виждам нещо.

– Тогава веднага съобщете за него! Включете го в рапорта си, чувате ли ме?

Опишете го добре! Те няма да кажат, че не съм в ред. Нито за миг не се съмнявам, че съм видял всичко това.

* * *

– Даже не знам какъв е климатът в Сетл – се оплакваше Джейн – а трябва и да свърша един милион работи.

– Имаш ли нужда от помощ? – обади се Джим Сарле от удобната си позиция в креслото.

– Засега не – отвърна тя и изхвърчи от стаята, но за разлика от съпруга си само фигуративно.

В стаята влезе Роджър Туми.

– Джейн, имаме ли достатъчно кашони за книгите? Хелюу, Джим! Кога пристигна? А къде е Джейн?

– Дойдох преди една минута, а Джейн е в другата стая. За да вляза, трябваше да мина покрай един полицаи. Човече, та те са ви обградили отвсякъде!

– Хм – промърмори разсеяно Роджър. – Казах им за тебе.

– Зная. Вече се заклех да пазя тайна. Защо не оставиш носачите да опаковат? Нали им се плаща за това?

– Те не биха могли да го направят както трябва – каза Джейн, която внезапно влетя в стаята и се хвърли на канапето. – Бих искала да запаля една цигара.

– Прекъсни за малко работата, Роджър, и ми обясни какво се случи – помоли Сарле.

Роджър се усмихна.

– Както каза ти, Джим, аз изоставих погрешния проблем и се заех с решаването на правилния. Бях изправен пред две алтернативи: да бъда или луд, или измамник. В писмото си до Мортън Дириг беше категоричен. Деканът реши, че съм измамник, а Мортън подозираше, че съм луд. Да предположим, че им бях демонстрирал способността си да се издигам във въздуха. Мортън ми каза, че в такъв случай ще смята, че или аз съм измамник, или СВИДЕТЕЛЯТ – ненормален. Той ми каза още, че... че ако ме бе видял са хвърча, по-скоро би повярвал, че е ненормален, отколкото да приеме очевидното. Разбира се, той беше пресилено красноречив. Никой не би повярвал в своята лудост, докато съществува и най-слаба възможност да не е така. На това и разчитах.

И така, промених тактиката. Отидох на семинара в Сетл, който се провеждаше под председателството на Дириг. Не им КАЗАХ, че мога да плувам във въздуха. Показах им го и след това ОТКАЗАХ, че съм го направил. Или аз лъжех, или ТОЙ... беше луд. Очевидно бе, че по-скоро ще повярва в левитацията, отколкото да се усъмни в психическата си устойчивост, особено след

като веднъж е бил поставен на изпитание. Всички действия на Диринг оттогава насам – учудения му поглед, пътуването му до Вашингтон и предложението за работа, бяха в защита на неговата нормална психика, а не за да ми помогне.

– С други думи – каза Сарле, – ти направи твоята левитация негов проблем.

– Мислеше ли за нещо подобно, Джим, когато проведохме онзи разговор?

– Нямах на ум нищо определено – поклати глава Сарле. – Човек трябва да решава сам проблемите си, ако желае ефективен

резултат. Мислиш ли, че те сега ще работят върху принципа на левитацията?

– Не зная, Джим. Все още не мога да свържа субективните аспекти на феномена. Това, което има значение е, че ние ще ги изследваме.

Той удари с десния си юмрук по лявата длан.

– Най-важното в случая е, че ги накарах да ми помогнат.

– Така ли? – попита меко Сарле. – Най-важното е, бих казал, че ти ги остави да те накарат да им помогнеш, което във всеки случай е съвсем различно нещо.

¹ Левитация – издигане във въздуха по фантастичен начин

² Няколкократно прекръстосване на краката при скок във въздуха.

Щафетата

Фантастичен разказ

Михаил Шаламов

Ковал се чудеше как оживя и дори не загуби съзнание. Измъкна се от купчината останки и заскърца със зъби от болката в хълбока. Намръщи се, дръпна куртката нагоре и напипа висящото парче кожа. Раната изглеждаше страшна, но не беше опасна. Знаеше го. Поклащайки се, тръгна към вратата. Страхуваше се да не би тънката преградка да се е залостила и тогава без чужда помощ нямаше да може да се измъкне оттук. А пък ако с Юхан нещо се беше случило... Много щеше да е весело да си остане вечен пленник на корабната кабина!

Вратата се отвори и се откри достъпът към коридора, залят от спокойна сивосинкава светлина. Изглежда, че енергосистемата на кораба беше издържала.

Кривна към каютите, в които живееха и едва не се спъна в неподвижния корпус на робота за съпровождане. Двамата с Юхан бяха нарекли робота Гастон. Гастон беше сговорчив, но малко досаден по характер. Сега беше полулегнал към стената, промушен от шипа на изолятора, който грозно стърчеше от обърнатия панел. От

черната дупка на тласъци се изливаше струя светлосинкава течност. Беше ясно: Гастон повече нямаше да се привдигне.

И отново го обзе вълна от безпокойство. Какво ли става с Юхан?

Пред вратата на каютата му Ковал спря. Много пъти без резултат натиска клавиша на ключалката, след това удари с юмрук по грапавата повърхност на вратата и изруга. Отвъд преградата беше тихо. Трябваше нещо да се направи. Вратата беше със сложна конструкция. В случай на авария, тя осигуряваше пълна херметизация на отсека, но в затворено положение не се закрепваше. Ковал подпря с длани повърхността ѝ и бавно започна да я повдига нагоре. Привдигна я, мушна си коляното, после рамото и като се извъртя, изпълзя под нея в каютата. Загубила опора, вратата отново рухна надолу, безшумно и силно.

Стаята беше празна. Ковал облекчено въздъхна. Дявол знае какво му се привиждаше, докато стоеше пред затворената врата. Но ако всичко е наред, защо досега Юхан не беше се обадил?

Мушна отверката в цепнатината. Преградката се повдигна. Отново излезе в коридора и тръгна да търси щурмана.

Юхан лежеше в лабораторията, притиснат от електронния микроскоп. Изглежда, че в момента на аварията пак се е занимавал със загадката на квазиметеоритното вещество.

Ковал измъкна щурмана изпод никелираното тяло на микроскопа. Като че ли е жив. Диша милият!

Роботът-количка за вътрешни превози в кораба доплува още при първото повикване. Стас натовари на платформата отпуснатото тяло и подкара количката към медицинския отсек. Роботът леко се плъзгаше на въздушната си възглавница.

Безшумно се отвори вратата на медицинския отсек. Ковал остана навън. След минута безжалостните кибернетични медици изгониха отвътре и количката. Заедно с робота се промъкна и прозрачно, но достатъчно миризливо облаче от дезинфекциращ амикрозол.

Известно време Ковал гледаше, дишайки върху прозрачната пластмасова материя, как пипалата на манипулаторите поставят върху масата голото, цялото на сини петна от кръвоизливите, тяло на щурмана. След това илюминаторът се замъгли и отрязва достъпа до белоснежния свят на реанимационната.

Ковал се върна в кабината, седна пред пулта и няколко минути тъпо гледа в млечната дълбочина на екрана. След това машинално натисна клавиша и в помещението сякаш блисна аквамариновият бетиански океан. Като че ли се стовари с всичките си безкрайни плитчини, с ослепителния блясък от люспите на безбройните ята от летящи морски дребосъци, оглушиха го гърлените крясъци на чайките. Белокрилите ловци като камък падаха право в центъра на рибните ята и излитаха нагоре с плячка в пипалата. Ето каква била Бета!

Името на планетата не се отличаваше с оригиналност. Алфа, Бета, Гама – обикновено така астронавтите наричаха планетите от новите звездни системи. Тази звезда имаше три планети: Алфа, Бета и Лавиния, на която се беше приютила изследователската група на Иван Никонов. Именно там, към Лавиния беше поел курс и танкерът „Камертон“ с товар от „слънчево вино“ както наричаха колонистите течността, с която зареждаха фотонните двигатели. А на Лавиния се беше разгърнало интензивно строителство и групата на Никонов буквално броеше дните до пристигането на „Камертон“. А пък той дали по вина на компютъра, дали просто по някакво нещастно

стечение на обстоятелствата, вместо да продължава пътя си натам, където го чакаха колонистите, се търкаляше върху плитчините на топлия бетиански океан под полудялото тукашно слънце.

„Не бива да се отчайваш, майсторе – сам си говореше Ковал, – екипажът е жив, а това е главното. Товарът е цял. Групата на Никонов има планетолет. Ще ни спасят. Трябва само да се достигне до фара. Нали знаеш, майсторе, че на Бета има фар. И на Алфа има фар. И в астероидния пояс има фарове, поставени от групата на Никонов. А пък ние, майсторе, да не сме расли с последния дъжд. Ще стигнем, майсторе! Земята със зъби ще преровим, но ще стигнем“.

* * *

– Ще тръгна вдругиден, Ю!

Щурманът се привдигна на лакът.

– Да не си полудял? – каза тихо. И отново отпусна глава на възглавницата. – Сам няма да стигнеш... Почакай, да се привдигна... много скоро ще се оправя, Стас... Ще оправим радиовръзката... Нали може, проклетата му радиовръзка да се оправи!

– Не може да се оправи, Юхан! Не може и повече да се чака, не може да се чака, докато се оправиш. Мозъчното сътресение не е шега работа, Ю. Пък аз ще тръгна. Хората чакат. А

ти, щурмане, оздравявай! Киберите няма да те оставят...

Ковал стана. Забеляза, че светлите очи на Юхан посивяха.

– Сам няма да можеш да стигнеш, Стас!

– Нали знаеш, че Гастон го няма вече. Ще си вкарам матрица и ще стигна.

– Не, няма да го направиш!

– Ще го направя – криво се усмихна Ковал и кимна към кибера да направи инжекция с приспивателно на Юхан. А докато щурманът се бранеше от нежно обвиващите го пластмасови лапи, добави:

– Така трябва, Ю! До фара има почти петстотин километра все през джунглите. Без матрица няма да мога да стигна. Сам знаеш що за планета е това.

И двамата знаеха много неща за Бета. Беше разположена по-близо до звездата, отколкото студената Лавиния и беше изпълнена с млад кипящ живот. Още от първия миг Бета привлече преселниците със своята безгрижна и безжалостна красота. И точно с такова безжалостно равнодушие само след три години ги изцеди и ги прогони от местата, където бяха свикнали, към суровата, но безобидна Лавиния. Дори в това, че въпреки правилата, на тази планета не й беше дадено име и тя си остана по документи стандартната безлика Бета,

жителите на земята виждаха пръст на съдбата.

Стас си спомни редове от последното писмо на геолога Шубников, поместено тогава във „Вестник на земята“.

„...Все си мисля, Наденка, дали през цялата двувековна история от покоряването на звездите е имало друга такава планета, така алчна за живот и толкова равнодушна към него, както тази? Май че е имало. Само че не я търси по справочниците. Измислили са я още в средата на двадесетия век. Чети класиците, Наденка! В книгите всичко е различно и все пак всичко е точно така, както е на Бета. Само че за разлика от онази планета, с Бета все още не можем да се справим...“

На времето си тези редове предизвикаха на земята всеобщо увлечение по старата фантастика на онези отдавна отминали три века, опитваха в нея да търсят отговор на въпросите, изникнали пред групата на Никонов. Но решението се оказа твърде неутешително: налагаше се евакуация.

Ковал изучаваше по фотокартата своето бъдещо трасе, когато зумерът на телефона, разположен на долната страна на китката му, съобщи, че кибермедиците са готови за операция. Значи малкият авариен компютър вече е размразен от ледопласта и неговият

„четец-приставка“ е готов за работа. Стас влезе в медицинския отсек, стоически понесе всички дезинфекционни издевателства и надявайки на главата си уродливата калимјавка на „четеца“, легна на операционната маса.

– Едно, две, три... – мислено броеше секундите. Когато стигна до „десет“ в носа го удари силна струя упойващ с карамелената си сладост газ и лепкава тъмнина замъгли мозъка му.

* * *

Силно опънатата кожа между ключиците, където беше имплантирана трансферматрицата, го болеше с тъпа болка. Искаше му се да докосне лейкопласта. Стас с усилие на волята си успя да удържи ръката си, която вече се беше повдигнала. Хитро нещо са това биопластмасите. Само преди четвърт век имплантирането на електродите и матрицата би отнело повече от седмица. Сега връщане назад нямаше. Прощавай, Юхан! Когато тръгна, ще те събудят автоматите! И да не си посмял да ме съжаляваш!

Смешно е дори да си мислиш, че можеш да преодолееш сам петстотин километра на такъв робот-количка с малка мощност, от онези дето се използват само за вътрешни превози в кораба. Само че какво да правиш,

когато на един танкер не му се полага да има на борда си десантен „щурец“? А ти, количке, нали няма да ме подведеш?

Роботът безшумно потегли от мястото си, малко тежичко подхвъркна, планира през открития люк над блестящата водна повърхност. За краткия миг на полета Стас отново успя да се възхити на красотата на морето и небето, разделяни само от тънката линия на хоризонта. Стас хвърли поглед към картата. До брега имаше около шестдесет километра все по плиткия бетиански океан. До обед ще стигнем!

Роботът се носеше над водата с напълно приемлива за неговите възможности скорост. „Ако така продължава и по-нататък, ще стигна до брега в единадесет! – помисли си Ковал. – Макар че всъщност какво значение има дали ще стигна час по-рано или час по-късно, щом като пред мен е път, който ще продължи много дни. Тук над водата мога да се чувствам в относителна безопасност. Но когато започнат джунглите...“

– Майсторе, пред нас опасност! – със скърцане изтръгна от себе си изречението роботът.

Ковал се вгледа напред. Каква опасност? Откъде можеше да я очаква? От водата, от небето? Хоризонтът и акваторията бяха тихи и безоблачни. По небето нито едно облаче,

по водата нито едно петънце. И все пак имаше опасност...

Ковал изведнъж съжали, че отново така безогледно е поверил живота си на такъв тъповат кибер, както и преди повери сигурността на кораба на компютъра. Правилно му се сърдеше началството, че по-малко се доверява на хората, отколкото на роботите. И наистина, Стас обичаше киберите за непрекословното им подчинение и за строгата логика на техния машинен интелект. Сигурно затова му беше трудно с хората. Макар че имаше всякакви машини. Съвсем неочаквано в паметта му изплува образът на робот, с който веднъж го запозна неговият стар приятел и съкурсник Ищван Запа. Ищван беше завладян от идеята за максималната индивидуализация на мислещите системи. Киберите, които програмираше, всичките до един бяха личности. Всеки със свой характер, със свое „аз“. Роботът за придружаване, наречен Брудершафт, тогава направи на Стас силно впечатление и... не му хареса. Стас разбра, че това вече не е машина в онзи смисъл, в който е приета тази дума. И едва сега съжали, че редом с него няма такъв спътник като Брудершафт, с който, както са казвали хората едно време „и в огъня можеш да влезеш...“

Най-после и Стас забеляза опасността. Тя се спотайваше между небето и земята. В топлик въздух трепкаха тънички нишки, вертикални и почти прозрачни. Ако слънчевият лъч не се беше откъснал от една от тях и не беше попаднал върху лицето на капитана, животното щеше да си остане незабелязано. Не можеше повече да се бави Ковал вдигна бързо единия от двата взети за из път бластери и удари с него по завесата от нишки. Енергетичният заряд мигновено ги разтопи, спече ги в безформена буца и ги запрати в морето. Водата силно закипя и Стас дълго време още виждаше как се гърчи изплавалото на повърхността продълговато поресто тяло.

Астронавтът се наведе и взе от пода на количката късичък овъглен на края косъм. Този косъм-пипало беше осеян с дълги кухи шипове. Ковал се опита да го разкъса, но със същия успех можеше да се опитва да разкъса стоманен проводник.

Наложил му са до обед още три пъти да използва бластера. След това морето свърши и Ковал се оказа в самото сърце на мангровите храсталаци. Количката мачкаше със своята въздушна възглавница твърдите стебла на растенията, а изпод извитите корени я обстрелваха пухкави като надуваеми дюшеци тритони-артилеристи.

Един доста голям камък сериозно повреди фотоелемента на работа. После свършиха и мангровите храсталаци. Сега трябваше да бъде два пъти по-внимателен докато се движи над земята.

Количката бързо пресече тясната ивица на пращия плаж и мачкайки под себе си първите стръкчета бетианска трева заплува над широка поляна, покрита с паяжини, забелязваха се добре отгпкани от животните пътечки. Самите животни все още не се виждаха. Но ето че и те се появиха. Колкото и да беше странно това се оказа семейство реликтови ходуни, чиито снимки на времето си бяха направили силно впечатление на Ковал, тогава още млад и самоуверен морски юнкер.

Ходуните не обръщаха ни най-малко внимание на количката, мирно си вървяха по пътечката, потропвайки с малките си жълти „цървулки“. На крайния, най-малкия беше се развързала и се влачеше по земята пухкавата партенка. Той така смешно се спъваше, подскачаше, оглеждаше се към преследващите го с хитрите си очички, че Стас не можа да се сдържи и се разсмя. А не биваше. Ходунът се обиди, нацупи се, изпъчи се и пусна право срещу астронавта струйка разяждаща воняща течност. Ковал успя да се извърти, но няколко капки все пак попаднаха

върху кожата му и го опариха така, че се вдигнаха мехури.

– Благодаря ти за урока! – каза Стас на това толкова безобидно на пръв поглед зверче. – Отсега нататък ще бъдем по-предпазливи.

Оказа се, че предпазливостта не беше излишна. На края на приближаващите се вече джунгли се виждаше двойка гигантски богомолки. Ужасните, високи колкото триетажна къща животни представляваха сериозна опасност. Стас заповяда на количката да спре и започна да наблюдава богомолките. Едната от тях, по-голямата стоеше разкрячена на припек и ръмжеше от удоволствие, а другата с дългите си лапи с шипове се опитваше да измъкне от короната на дървото огромен четинест паяк, който се зъбеше насреща ѝ и хвърляше по врага си лепкави топки от паяжина. Най-после богомолката успя да хване паяка за крака и чудовищната двойка започна да се храни.

След като два часа се размотава на края на гората над купищата пепел, която току-що представляваше дърво-хищник, Стас беше принуден да си признае, че през цялото време се е самозалъгвал и че няма смисъл да търси пътека в този гъст растителен масив. Настъпи минутата, когато трябваше да се раздели с количката.

Седна, пусна крака към тревата, подръпна за кончовите високите ботуши и като потупа робота по могъщото туловище, скочи. Под краката му с писък се замая разтревожен дребосък.

– Върви си в къщи, количке, – тъжно каза Стас, – и кажи на Юхан много поздрави!

Роботът мълчаливо се обърна и заплува обратно покрай края на гората. А когато се загуби от погледа му, Стас твърде късно съобрази, че Юхан ще го заболи, когато види количката празна. Но вече нищо не можеше да се промени.

И още нещо разбра Стас: остана сам. Опита се да си подсвирква мотив от някаква весела песничка, с бластера в едната си ръка и с мачете в другата, той се вмъкна в гъсталаците.

* * *

Вече половин ден Зоро вървеше по петите на двуногия. Непривичната миризма на този звяр събуждаше у Зоро две чувства: любопитство и желание да го изяде. Беше могъщ звяр и можеше да си позволи да изяде само онова, което му се искаше да изяде. А двукракият беше именно онова, което му се искаше да изяде.

Зоро можеше дълго и методично да преследва плячката си, можеше с часове да дебне в храсталаците, но днес

любопитството му беше взело връх и му се искаше най-напред просто да погледа какво прави двукракия, а после да го изяде, когато огладнее истински.

Зоро се зарадва, когато двукракият подпали купчината от мравки. Хвърли в пламъка влажни от сок клонки и ръмжейки започна да измъква едри печени мравки.

На животното дори му се отця да изяде двукракия. Хей така да си върви след него и да изяде печените мравки от овъглените мравуняци. Зоро обожаваше печените мравки. А двукракият очевидно не ги обичаше. Не изяде нито една, само ги опичаше специално за Зоро. А не би било лошо... Няма да има нужда да търси остри камъни, не трябва да ги удря един в друг в подножието на мравуняка, не трябва да разпалва огън, чиито искри все се мъчат да те боднат в окото. Достатъчно е само да върви след двукракия и да плюска онова, което той му приготви.

Само че Зоро имаше три причини да не направи това: първо, двукракият очевидно беше силен звяр. Ако искаше отдавна би изпекъл и своя преследвач. Второ, на Зоро все пак много му се искаше да изяде двукракия, а пък не беше свикнал да си отказва в нещо. И трето, двукракият така или иначе вървеше към леговището на Аяла, а

Зоро нямаше намерение да й отстъпва своята плячка. Аяла беше вече близко и поради това се налагаше да побърза.

* * *

Ковал мушна мачетето в прогнилия ствол на поваленото дърво. Седна до него. След това, без да изпуска от лявата си ръка бластера, извади от чантата си тубичка със състена вода. Утоли жаждата си, после изстиска малко от прохладната маса върху дланта си и потърка с нея изпояденото си от комари лице. „Ако се покажа в този вид в Управлението, никой няма да ме познае“ – уморено си помисли, докато напипваше под пръстите си подутата от ухапаното кожа.

Чантата беше вече върху рамото му, мачетето в ръцете, когато безшумната жълта сянка, изникнала зад гърба му, обхвана Ковал напреко през гърдите с могъщата си лапа. Извика и праметна мачетето на гърба си. То опря в нещо твърдо, издрънча и се счупи. В същата секунда Стас почувствува, че ноктите меко се мушват между ребрата му. Джунглите рухнаха върху него.

Опомни се от болката. Нетърпимо го смъдеше между ключиците. Поиска му се да пипне мястото. Изправи се на крака тежко и трмаво. Протегна ръка. Но в полезрението му попадна познатата ужасна лапа. Ковал се опита да я отблъсне, но забеляза още една

такава жълта лапа с остри нокти от лявата си страна. След това видя под краката си собственото си смачкано тяло и разбра, че неизбежното вече е станало.

Отпусна се на четири лапи и влачейки бластера за ремъка, господарят на бетианските джунгли Зоро тръгна през гъсталака.

Започна вторият етап от жестоката щафета.

Зоро беше упорит звяр. На Ковал не му беше леко с него. Ту му се искаше да се покатери на някое дърво, за да може да се наловува до насита на лемури, ту да изпоска някой ягодов храст, ту да улови в реката някоя космата змия. Веднъж звярът долови през ветролома следи от самка и на Ковал му струваше огромни усилия да го удържи на набелязания път.

Особено зле беше, когато Стас заспиваше или пък губеше съзнание. Тогава разумът на звяра започваше да доминира и Зоро се мотаеше насам-нататък за свое удоволствие. И все пак астронавтът неочаквано и за самия себе си започна да уважава животното заради неговата сила и упоритост, с която се движеше през джунглата.

Ковал се учудваше с каква лекота Зоро се научи да си служи с бластера и с какво майсторство веднъж порази на поляната

едно едро тревопасно, регулира така огнената струя на мощността, че да не овъгли, а само да опече тялото на животното, беше още по-странно, тъй като Ковал не се намесваше в подобни действия. Изглеждаше, че Зоро, ако не разумно, то всеки случай е полуразумно същество.

Бластерът можеше да служи като прекрасно изпитание за разум, ако на следната сутрин, когато форсираха една дълбока бавнотечаща река, Зоро не го изтърва във водата.

* * *

В гъсталаците се мярна петнисто тяло, което като че ли беше направено само от остри нокти и скокове. Зоро го удари с лапата си и животното се претърколи по тревата, а от разкъсаното му гърло съскаше и бълбукаше изливащата се навън кръв. Зоро си тръгна, без да се оглежда. „Тигър. Не се яде“ – мислено събщи той на Стас. Те вече бяха свикнали един с друг и не се чуждееха. На Ковал определено му провървя, че именно това животно го настигна първо.

Вървяха все по-нагоре и по-нагоре по склона, прераснал с гъсти храсталаци. Зоро се измъчваше от жаркото слънце. Преди на животното не му се беше налагало да напуска джунглата и да се движи под ярките лъчи на слънцето и сега чувствуваше, че

гъстата козина не може да го спаси от силното прегряване. Именно затова с такова нетърпение се хвърли в невероятно студения планински ручей. След това освежен от неговите ледени струи, закусил с навреме показалата се водна змия, Зоро се отпусна на брега. Надви го дрямка. А Ковал... Ковал пропусна да забележи приближаващата се опасност.

Когато животното отвори очи, онази гадост беше вече до него. Рошавото тяло, голямо колкото диня, приличащо или на глинено гърне или на окарикатурена мортира. То пълзеше внимателно към Зоро на своите шест късички и извити лапи. Дузина малки очички около зейналото гърло гледаха с лош синкав блясък.

Зоро с удивление и любопитство се вторачи в пришелеца. Ковал разбра, че пътищата на тези две бетиански животни никога преди не бяха се кръстосвали. Като вдъхна с ноздрите си острата миризма на мортирата, Зоро заръмжа и пристъпи към страшилището. У него отново се пробуди желанието да изяде нещо. На Ковал пришелецът инстинктивно беше неприятен. Струваше му се, че в него има нещо, което ще го измами. Но нито на виковете, нито на увещанията Зоро не реагираше.

Мортирата се държеше нагло. Тя безстрашно се пулеше срещу Зоро със своите немигащи очички и чакаше нещо. След това Ковал почувствува силен тласък в рамото. Хвърленият към мортирата поглед откри виновника. От широкото ѝ гърло изригваше воняща пара.

Зоро се ядоса, скочи към извъртелия се ловко противник, раздра с нокти въздуха и се претърколи надолу по склона, ревейки от обида, досада и болка.

Час по-късно в студеното скално убежище лижеше раната си. Беше малка разкъсана рана, точно между костените пластинки на рамото. От раната вече не течеше кръв, но лапата му беше силно отекла и едва се мърдаше.

Зоро за пореден път я близна и почувствува върху езика си вкуса от някакво разяждащо вещество. Сведе очи и погледна към раната. От нея бавно излизаше кафява пяна. Зоро се учуди, лизна пяната и изрева от някакво диво парене в устата. Минутите минаваха, а пяната все си течеше и течеше. Ковал с ужас видя, че дупката все повече се увеличава. До вечерта стана толкова голяма, че в нея би се промушил човешки юмрук. Зоро повече не ръмжеше и не се мятеше. Лежеше под скалата и тихичко стенеше. Нито той, нито Ковал забелязаха откъде се появи

познатото животно-мортира. То се разхождаше на известно разстояние, изчаквайки. Но колкото повече Зоро слабеше, хищникът толкова повече затягаше кръгът.

Ковал се чувствуваше като в затвор вътре в това отслабващо с всяка минута тяло. Да се пресели в този звяр-мортира би означавало за дълго да се отклони от набелязания маршрут. Късичките криви крачка не бяха приспособени за дълго ходене, а пък по всичко изглеждаше, че животното няма смъртни врагове и дълго щеше да му се наложи да чака поредното „преселение на разума“.

Стас накара Зоро да се надигне. Пъхтейки, животното се подчини на желязната воля на човека и тръгна напред, като се клатушкаше на трите си крака. Четвъртата му лапа висеше като ненужен придатък. В нея под дебелината кожа нямаше вече нищо, нито мускули, нито кости, само едва бълбукаща течност. Но и болка повече не чувствуваше. Единствено слабост.

Оглеждайки се от време на време Стас виждаше, че мортирата се мъкне зад тях на разстояние четиридесет метра и както преди не приближава. За щастие не им се наложи дълго да вървят. Сред ерозираните, оглогани от ветровете скали като стълбове,

Стас забеляза един с необикновена форма. Това беше не много висока, колкото човешки ръст, П-образна арка, или по-точно три като че ли с нищо не съединени един с друг камъка, причудливо изпилени от ветровете. В подножието им растяха гъсти бодливи храсти. За по-добро Ковал не можеше и да помисли. Храстите от трите страни щяха да преградят пътя на мортирата.

Пъшкайки, Зоро запълзя под арката и се завъртя в храсталаците, за да се настани по-удобно. През процепите в растителността Стас видя как занервнич мортирата, бързо-бързо започна да обикаля около храстите в желанието си да намери пролука. След това спря пред арката, вгледа се в прохода, който очерта с тялото си Зоро.

Съблзнявайки хищника, Стас промуши навън от арката мъртвата лапа. Тя безжизнено се плъосна върху смачканите клончета. От гърлото на мортирата закипя мътна слюнка. Тя направи първата малка и нерешителна крачка към плячката, после още една крачка, този път по-уверена... и тогава Ковал-Зоро със здравата си лапа стовари върху нея горния базалтов монолит.

Ковал видя как изпод огромния камък малките криви крачета застъргаха силициевата почва, задърпаха се. След това астронавтът забеляза, че един от стълбовете

загуби предишната си опора и започна да се накланя към Зоро. Стас дори не направи опит да се отдръпне. „По-добре така, само да не е мортирата... Все пак трябва да има тук някакви лешояди!“ – успя да си помисли преди тежкият каменен стълб да се стовари върху него.

* * *

Стас дойде в съзнание и веднага разбра, че седи върху втория оцелял стълб. Долу полупокрито от камъка лежеше безформеното тяло на Зоро. Над него кръжаха две крилати същества, отблъсквайки се едно от друго с тъмносивите си крила и хрипкаво крещяха. Лешояди. Ковал се вглеждаше в техните бърнести вампирски муцуни, в разчленените им лапи със силни рачешки щипки, с които така лесно разрязваха дебелината кожа на звяра. На астронавта всичко му се преобърна само като си помисли, че сега и той представлява точно такова зрелище. Разпери крила и тронаво излетя. Още в първите минути разбра, че новото тяло напълно му се подчинява. От индивидуалността на лешояда не беше останала никаква следа. Направи прощален кръг над последното убежище на Зоро и пое курс към изгрева на слънцето.

Лешоядът не беше добър летец. Но можеше да се издига над планините и дълго

да планира, икономисвайки силите си. „Сам съм си делтаплан“ – мрачно се шегуваше в такива минути Стас. Но скоро свикна с новото тяло и с цялата си душа се опиваше от полета.

Обаче още на следващия ден изникна проблемът за храната. Разбира се, Стас неведнъж видя на земята мърша, но трябва ли да казваме, че тя никак не възбуждаше апетита му. А беше нетърпимо гладен. Ковал се опита да полоува, само че тронавото тяло на лешояда не беше приспособено за такава работа. Всеки път плячката успяваше да се скрие.

И тогава Стас сбърка. Забеляза в рядката корона на едно широко дърво сред лилавите цветчета няколко крупни животни, каквито още не беше виждал, планира върху тях, хвана ги и... разбра, че се е оказал в капан.

Животните се въртяха в лепкавата слюз по дебелините клони на дървото, като муха в мухоловка, намотавайки на прозрачните си крила дебели нишки от лепкавия сок. Ковал се опита да излети, но почувствува мъртвата хватка на дървото. С огромно усилие на волята Стас съумя да се пребори с инстинктите си и да не се съпротивлява.

Ако се замислиш, положението му не беше чак толкова безнадеждно. Неговите съседи, чиито вретенообразни тела и крила

бяха гъсто полепнали със слуз, бяха много по-зле. Слuzта ги обвиваше и ги душеше. А на Ковал само краката и едно от крилата беше попаднало в мухоловката.

Реши да пожертвува крилото си и още по-плътно го притисна към кората на дървото, с усилие изтръгна от плена лапите си и ги постави върху грапавата кожа на ципата. След това се напрегна, скочи надолу с главата и увисна на крилото си на десетина метра от земята. Стисна зъби от болка, започна с рачешките си щипки да реже ципата. После като камък падна на земята.

Опита се да пълзи, като влачеше след себе си остатъка от крилото, но го боляха счупените ребра, а към все още лепкавите лапи се полепваха купища всякакви боклуци. Затова дори се зарадва, когато от високото подобно на бор дърво към него се спусна някакво пухкаво същество с ехидна лисича муцунка и внимателно започна да се приближава, като се зъбеше с малките си остри зъбки.

* * *

И отново го болеше гръкляна. Стас чувствуваше под кожата си студения израстък на матрицата. Ту свивайки се на кълбо, ту със сила изпъвайки се, Стас изхвърляше своето силно тренирано тяло от дърво на дърво. Тялото му не познаваше

умората. Нито веднъж по време на тази жестока щафета не се беше движил към целта с такава скорост. Зад гърба му се топяха километрите. Ковал забавяше бягането само за да хване за крилото някоя заляпала се птица, да закуси на бърза ръка и с нови сили да продължи бягането.

Това беше весело животно. В паметта му живееха образите на многобройни приятели и приятелки, с които беше преживял шумни нощни забавления, увлекателен спортен лов, беше се къпал в студените горски ручеи. Това беше ловък звяр и на Ковал му харесваше.

Съвсем неочаквано животното се озова на края на гората. Ослепено от дивата ярка слънчева светлина, то скочи върху едно сухо дърво, което стоеше встрани... и безжизнено увисна, пронизано от дългите остри лапи с шипове на една чудовищна богомолка.

* * *

Матрицата се спотайваше дълбоко под дебелия хитинова черупка и при всяко движение причиняваше тъпа смъдяща болка. Стас отслаби хватката и изпусна от лапите си телцето на животното. То като червеникава безжизнена топка падна на тревата. Ковал тромаво пристъпи с разчленените си крака-кокили и обърна глава към равнината.

На пет километра от него се виждаха сивите бункери на селището. След четвърт час гигантската богомолка стъпи върху горещия бетон на нагрятата от слънцето улица.

Топлият вятър гонеше под краката му ситния пясък, ситен като прах и леко небесносин. Пясъкът сякаш си играеше с прорасналите през бетона стръкчета трева, събираше се на края и се устремяваше към крехките стъбла на някога грижливо пренесените от земята, а сега вече напълно изсъхнали поради липсата на грижлива ръка ябълкови дръвчета. Слепите прозорци на изоставените здания равнодушно гледаха Ковал от двете страни. Тропаше откъснато и полюшвано от вятъра голямо парче пластмаса, закачило се за дръжката на вратата на една от къщите. Стас веднага забеляза решетъчния конус на антената на покрива. Запрепъва се, захвана с могъщата си лапа с шипове вратата и я откъсна от пантите. Наведе се и мушна глава във входа. След минута богомолката се изправи и заскърца със зъби. Стас разбра, че с неговите груби черупчести лапи няма да може да се справи с крехката антена на фара. Нима всичко е било напразно: пътят, мъките, колко пъти само умираше... Къде да намери сега такова животно, което да се

справи с грамадната богомолка? Дори и да има такъв звяр, той навярно ще да е голям колкото слон. Но все пак трябва да има някакъв изход. Не може да няма изход!

Ковал стоеше и мислеше. След това тръгна, без да се оглежда, назад към гората. В гъсталаците близо до края на гората намери дървото пюн, избра най-големия от цветовете му – голямо, блестящо като парафиново метър и половина дълго лале, излезе с него на границата между гората и степта. Там, вдигнала цветето над главата си, богомолката застина в ловна поза.

Плячката не закъсня. Бръмчейки силно, прилетя едно от онези същества, които Ковал видя като пленници на дървото-хищник. То висна във въздуха, готвейки се да кацне върху цветето.

„Щрак“ – сработи като пергел добре развитата лапа на богомолката и любителят на нектар, пронизан от една дузина шипове, се земята в агония.

Стас с горчива безнадеждност гледаше как за последен път се метна и застина пъстрото телце. Уби го. А трябваше живо да го хване.

Още веднъж се върна в селището, приближи до по-близкия бункер и започна да троши в бетона шиповете на дясната си лапа. Хитинът с трясък се чупеше. От

пукнатините на черупката изскачаха едри червени капки. Този път нямаше засечка. След час в обятията му се мятеше и силно викаше още едно такова същество. Опитваше се да го държи колкото се може по-внимателно, после приближи потръпващата плячка към онова място на гърдите си, където под хитиновия слой лежеше матрицата, а с лявата си ръка се хвана за гърлото. Рязко се свиха мускулите, съвпадайки с тласъка на изстреляната в новата цел трансферматрица. В отворените му очи се забиха остри метлици на степната трева. И – пълна тъмнина...

* * *

Светлина. Море от светлина. Стас лети през това море, бързо, бързо маха с криле и носи тялото си към заветната цел, към фара.

Ето вече е в бункера. Равномерно светят лампичките на пулта, като мишки по кьошетата шумолят прахосъбирачките. Неловко се настани на въртящото се кресло, после със слабичката си ръка натисна белия клавиш за свързка. И в Космоса полетя древната като света морзова азбука:

– ЛАВИНИЯ. ДО НИКОНОВ. „КАМЕРТОН“
ПРЕТЪРПЯ АВАРИЯ НА БЕТА. ЧАКАМЕ
ПОМОЩ. ТОВАРЪТ Е ЦЯЛ. ТЪРСЕТЕ.
ТЪРСЕТЕ НИ!

И кратка колонка с координатите.

Нямаше кой да види как от селището излетя и се скри в джунглата мъничко същество. Предстоеше му дългия обратен път.